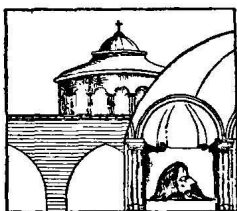

ԼՍՄԱԳԻՐ
ԿՐԾՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ
ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՅՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏ. ԵՐԿՐԻՍԱԴՆԻՐԻ ՀԱՅ ՊԱՏՐԻԱՐԿՈՒԹԵԱՆ

ՆՈՐ
ԵՐԶԱՆ 1960

ԼԳ.
ՏԱՐԻ

«سِيُون» مجلة أرمنية شهرية، دينية، أدبية، ثقافية، للغة والبيان

"SION," an Armenian Monthly of Religion, Literature and Philology
Printed in JERUSALEM

— Մ Ի Ո Ն —

Լ.Դ. ՏԱՐԻ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ

1960

Նշանակներ

թիւ 9

ԱՄԵՆԱՊԱՏԻԻ Տ. ԵՂԻՇԷ Ս. ԱՐՔԵՊԻՍԿ. ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ
ՊԱՏՐԻԱՐԿ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՍՐԲՈՅ ԱՅՈՈՒՈՅՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԳՐԱԿԱՆ

— Դահակալուրիւն Ամեն. Տ. Աղիւհե Ս. Պատրիարք Հօր

որոն

226

Հանդիսի Դահակալուրիւն Ամեն. Տ. Աղիւհե Արքեպ. Տէրտէրեանի
Շնորհաւորական հեռագիրներ եւ նամակներ

231

245

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ

— Արցունք եւ արիւն

ՎՏԱՐԱՆԻԻ

249

— Երազ չե՞ք միքե

Մ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

251

ԴԱՒԱՆԱԲԱՆԱԿԱՆ

— Մեր հաւատքին բանգիւները

Ե.

252

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

— Եկեղեցականք - Բեմականք

255

— Պատճառականք

255

— Զեռնագրութիւն Սարկաւազաց

256

ՍԻՈՆ-ի Տարեկան Բաժնեգիրներ Է՝

բոլոր երկիրներու համար՝ Անգլ. Շիլին 20

Redaction of the Armenian Monthly SION

Armenian Patriarchate,

P. O. B. 4001

Old City - Jerusalem

Via Amman (Jordan)

—≡ Ս Ի Ո Ն ≡—

Լ.Գ. ՏԱՐԻ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ

1960

◀ Սեպտեմբեր ▶

Թիւ 9

ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՒ Տ. ԵՂԻՇԷ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԺ ՀԱՅՐԸ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Գ Ա Հ Ա Կ Ա Լ ՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՆ. Տ. ԵՂԻԶԷ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԺ ՀՕՐ

Շնորհիւ Աստուծոյ, Ս. Յակոբեանց Առաքելական Աթոռը դարձեալ կ'ունենայ իր Գահակալը, յանձին Նորին Ամեն. Տ. Եղիշէ Ս. Արքեպս. Տէր. տէրեանի: Երեք ամիսներ առաջ, Նորին Սրբազնութեան ընտրութեան առիթով, այս էջերուն վրայ իր ընդհանուր գիծերուն մէջ տուինք Նորին Ամենապատ. ունութեան կեանքին ու նկարագրին կարգ մը երեսները: Արքայական պաշտօնագիրը, որ վերջնական հաւանութիւնը կը բերէ այս ընտրութեան, առիթ մըն է, որպէսզի աւելի լայն գիծերով ներկայացնենք Գահակալին անձը և տեղն ու դերը այս դարաւոր Աթոռին հոգեւոր և ազգային իրականութեան մէջ:

Ամեն. Տ. Եղիշէ Ս. Պատրիարք Հօր կեանքն ու գործը անցած է առաւելաբար վանական շրջանակին մէջ: Գաւազանակիր Թորգոմ Պատրիարքի, Ժառ. Վարժարանի և Ընծայարանի Տեսուչ, ուսուցիչ, Լուսարարապետ, Տեղապահ և ապա Պատրիարք:

Իրօնական, կրթական, վարչական և զբաղմունքային ծառայութիւններու նուիրուած իր երեսուն տարիները զեղեցիկ կերպով կը ճշմարտեն անոր անձին ու գործին վրայ Յովհ. Առաքելալի պատգամը. «Լեւր հաւատարիմ մինչև ի մահ և տաց քեզ զպսակն կենաց»:

Հակառակ տարիներէ ի վեր իր վարած բարձր ու պատասխանատու բազմաթիւ պաշտօններուն, իր համեստութիւնն ու պարզութիւնը ուշագրաւ ըլլալու չափ ակնբախ են: Անհատներու կենսագրութեան մէջ քիչ անգամ կարելի է տեսնել որ պատուոյ մէջ և դիրքերու վրայ յառաջդիմութիւնը զուգընթաց ըլլայ անձնական արժանիքի: Իր դէմքը կը կնճռոտի ամէն անգամ, երբ մարդիկ մակդիրներով և տիտղոսներով ուզեն կոչել զինքը: Նորին Ամենապատ. ունութիւնը միշտ խորհած է թէ ճշմարիտ մեծութիւնը այն է, որուն ատաղձը իր անձին մէջ կրնայ գտնել մարդ:

Փառասիրութիւնը, որ կրօնական ու հանրային գործիչներու վտանգաւոր որդն է եղած ամէն ժամանակ ու ամէն տեղ, իր սրտին անծանօթ մնացած զգացումներէն մին է եղած միշտ: Այս իրողութեան կրնան վկայել բոլոր զինքը ճանչցողները: Շատ քիչերու միայն հասկնալի, ան խորշանքով նայած է միշտ բարձր դիրքերու և Աթոռներու. այդ էր պատճառ որ տարիներով ան տեսակ մը փախուստով խոյս տուաւ ոչ միայն Երուսաղէմի Պատրիարքական Աթոռէն, այլ նաև Էջմիածնի Կաթողիկոսութենէն, երբ ամէն հնարաւորութիւններ ունէր բազմելու այդ Աթոռներէն մէկուն վրայ: Տարիներով անիկա տքնած ու նուիր-

ուած է Ս. Աթոռոյ մէջ իր բազմերես պարտականութիւններուն, ոչ թէ ի խնդիր անուան կամ համբաւի, այլ պարտականութիւն մը կատարած ըլլալու դիտակցութեամբ միայն: Աւետարանի այն ծառան է նորին Ամենապատուութիւնը որ իր Տիրոջմէն, այսինքն Աստուծոյ իրեն յանձնուած քանքարը չի կրնար չշահաւորել յօգուտ ուրիշին: Համակ հեզ, համակ կորով ու շարժում, անկկա կրնայ օրերով չճանչնալ անկողնոյ հանգիստը, դնելով ինքզինքը ֆիզիքական ու մտաւոր անդադրում հետապնդումի մը վազքին մէջ):

Իբրեւ եկեղեցական, իր աշխարհայեացքը շատ նման եղած է Թորգոմ Պատրիարքին։ Անցեալի պաշտամունքը, կրօնական բարձր ոգին և ժողովրդային ծառայութիւնը կը կազմեն իր հաւատքին խարիսխները։ Նորին Ամենապատուութիւնը կը հաւատայ անցեալէն դէպի ապագան երկարող մեր ճակատագրին, անոր մէջ զգալով միշտ Աստուծոյ մատը և հոգեկան բարձր առաքինութիւններով օժտուած մեր ժողովուրդին դերը։ Բոլոր դաւանական և բարոյական հանգանակներուն մէջ կ'որոնէ հոգեկան միջուկը։ Իբրեւ կրօնաւոր ու հաւատացեալ, նորին Ամենապատուութիւնը բնաւ չէ ենթարկած ինքզինքը այդ հաւատքին ոգին ելծող արտաքին խառութեանց։ Կրօնական ճշմարտութիւնները իր մէջ հրամանակարգ ըլլալէ աւելի, մտահայեցողութիւն, յուզում և մարդկային յառաջդիմութեան և ազնուացման ազդակներ եղող ուժեր են։ Բանաստեղծական ու գեղեցիկ խորհուրդով մը՝ կրօնքին զգացումը անցեալին չափ խոր և ապագային չափ երազուն կը բարախէ իր մէջ։

Խորհամուտ մասնագետ մը չէ ան, եւրոպական պատրաստութեամբ, սակայն իր օտպարեզին հարկադրանքը և ուշիմ միտքը զինքը գեղեցիկ բարձունքի մը հանած են: Կը ճանչնայ մեր պատմութիւնն ու մատենադրութիւնը իր խորութեանը և գեղեցկութեանը մէջ: Քիչեր իրեն չափ կրնան հազորդ ընել զմեզ անոնց հոգեկան, կրօնական և ցեղային արժէքներուն: Մեր անցեալ մեծութիւններու պատկերասրահին մէջ՝ ան կը կենայ յուզումով և պատկառանքով:

Իբրև գրչի և բեմի մարդ, անկա միակն է մեր արդի եկեղեցականութեան մէջ, որուն խօսքն ու մտածումը իր հոգիին մէջէն զիտեն բանալ մեր անցեալի արժէքները, մեր կրօնքին լոյսները և մեր ժողովուրդին մեծութիւնն ենքը: — Իր քերթողութիւնը յարատեւ ձգտումն ունի ազգային ու հոգեշունչ գծով մը կերպագրել հայրենական և աստուածաշնչական պատկերներ, դէմքեր գծով մը կերպագրել հայրենական և աստուածաշնչական պատկերներ, հաշտելու համար բռնե-Մագդաղինէ և Յիսուս մեկնակէտներ են իր խօսքին, հասնելու համար բռնե-րէն անդին մարդկային հոգիի ճանաչումին —: Անոր ոգին, գործելու եղանակը, զիրը, կեանքը ըմբռնելու իւրայատուկ կողմերը թէև կը զատեն զինքը որոշ չափով իր մտաւիպարներէն, բայց չեն հերքեր զանոնք: Իր թափանցումին սրութիւնը զիտէ ճգրքել աւ անցնիլ անցեալ կեանքերը և կենդանի մարդերը հաւասար ուժգնութեամբ:

Կառավար ուժգնություններ:

Իրական կարողությունների գույքը, կա իր խոսքին համալը, ուրիշ ապացույց մը իր գեղեցիկ զգայունության, գտնելու համար հոսումի ակօսը ղէպի գանգուածներու սիրտը: Գիտէ խօսիլ սրբազան բեմէն, պերճ, տիրական, բարձրաթուիչ եկեղեցականի մը բոլոր զրահան ու հոգեկան տուրքերով: Իր զրա-

կան ու դաշն նախագասութիւնները և կշռագատուած ու բարախուն մտածումները, տեական յուզականութեամբ, իրենց տիրական հայրենի տակ գիտեն պահել ունկնդիրները:

Մեծ հեռապատկերներ ընդգրկող, բարձունքներու սեւեռարիք անձնաւորութիւն մըն է Նորին Ամենապատուութիւն Եղիշէ Արքեպս. Տէրութեանը, նպատակը իր մէջ ամէն օր ապրող ու բնաւ չսպառող իրականութիւն է, Գանակով քաշուած գիծերու և թիւով ճշգուած հաշիւներու մարդը չէ եղած երբեք. ընդհակառակն, խորշանք ունի ինքզինքնին կաղապարներու վստահող անհասներէ: Գիտէ միշտ հաստատ ու վեր մնալ հոն՝ ուր ուրիշներ կը զայթին, Գծուարութիւններուն դիմանալու, ապերախտութիւնները մարսելու և իր գաղափարներուն ի խնդիր պայքարելու իր ուժը շատ քիչեր ունին: Ոչ ոք կրնայ շեղեցնել զինքը իր տեսած ճամբէն, իր քիչ մը սկեպտիկ բայց քաղցր ժպիտին տակ պահուած կայ կամքի ամենէն մաքուր և պինդ մետաղը, զոր անկիւ ցոյց պիտի տար այնքան ծանրօրէն, Սաղիմական վերջին չորս տարիներու անհաւասար պայքարին մէջ:

Բոլոր անոնք, հետեալար, որոնք մօտէն կը ճանչնան Նորին Ամենապատուութիւնը իր իզնորուն անկեղծութեանը մէջ և այս Հաստատութիւնը՝ իր կարիքներու խորութեանը մէջ, համոզուած են թէ Նոր Թուականի մը առաւօտը կը ծագի այսօր այս նուիրական ժառանգութեանը չորս տարիներէ ի վեր ամպամած երկնքին տակ: Այս համոզումը իր մէջ ոչինչ ունի պատրուական, վասնզի արդիւնքն է անիկա ոչ թէ զգացումի մը, այլ սկզբունքի մը:

Այդ սկզբունքը այն մտածումն է ինքնին՝ թէ համայնքներու և հաստատութիւններու կեանքին շինութեան զործը ամենէն առաջ և աւելի կը կարօտի հոգեկան ու բարոյական ուժերու, որոնք երեան կուզան մեծ առաքինութիւններով ու կամքով զօրացած զործիչներու միջոցաւ: Գաղափար մըն է այս, որուն ճշմարտութիւնը հաստատող սրտազրուօրէն զեղեցիկ ապացոյցներ քիչ չեն եղած մեր ազգային կեանքին մէջ: Հայութեան լաւագոյն օրերը կը զուգարիպին միշտ իր մտքի, բարոյականի և կամքի մեծութեան թուականներուն: Այդ թուականներէն իւրաքանչիւրին վերև կը սաւառնին դէմքն ու անունը Հաւատքի և Տեսիլքի մարդոց, որոնց մէջ միայն կրնայ ապրիլ «Աստուծոյ Հոգին», — առաջնորդութեան ճշմարիտ ուժը:

Անգամ մը ևս կը սիրենք հոս կրկնել, թէ այդ զործը դիւրին չէ. զիսենք թէ այս Աթոռը Գահ մը ըլլալէ աւելի խաչ մըն է այսօր մանաւանդ: Գծուարութիւնները որոնք կարգ մը խելակորոյս, կամապաշտ և այս Հաստատութեան թշնամի մարդիկ կը փորձեն հայթայթել, այնքան մեծ են, որ մարդ կը փորձուի մտածել թէ հրաշքի մը պէտքը անհրաժեշտ պիտի ըլլայ այս պայմաններու մէջ՝ ոչ միայն միտքերը լուսաւորելու, այլ նաև լրբացած ու վատշուէր տրամադրութիւնները ճկելու, որոնք զուրկ մարդկային տարրական զգացումներէն, թուրքի մը վայել մեղսակցութեամբ կը նային ազգապարծան այս Հաստատութեանը: Որքան ցաւալի է երբ այդ թշնամիները իր մէջէն են, իր անդամներէն, որոնք կը փորձեն խանդարել անոր ներքին կեանքին խաղաղութիւնը, իսկ աւելի մեծագոյններ՝ անոնք, որոնք, ողորմութեամբն Աստուծոյ

հերքելն համերաշխութիւնը վրդովող այդպիսի վիճակ մը չեղած պարագային, ինչպէս է այժմ, չար և խեղ զգացումներէ մզուած, կ'ուզեն բոլորովին հակառակ զգացնել հանրային զգացումին: Մուկին մէջէն դուրս շարունակող այդ մարդոց նկատմամբ միայն արհամարհանք ու զգուշանք ունինք, և որոնց՝ պիտի չընկնենք ականարկութիւն իսկ ընել, եթէ հարցը դառնար անձի մը կամ անձերու շուրջ, և ոչ թէ դարաւոր և նուիրական Հաստատութեան մը՝ որուն վերաբերմամբ չենք կրնար ուզել անշուշտ որ պլուտոկրի մեր ժողովուրդին բարի միամտութիւնը:

Սակայն հակառակ այս տրտում իրողութիւններուն, զբարին միայն պէտք է գործել, շարունակելով հրաշքը որ միշտ կատարուած է այս նուիրական Հաստատութեանը ծոցին մէջ, հակառակ չար մարդերուն, որոնք միշտ ուրիշին համար փորած իրենց փոսին մէջ թաղուած են, իբրև պատիժ իրենց վատշուէր ու յայրատ մտածողութեան և գործին:

Անհրաժեշտ կը նկատենք անգամ մը ևս կրկնել այն դերն ու դիրքը, զորս ունեցած է այս Աթոռը անցեալի մէջ, և զոր ունի ան այսօր, ոչ միայն միջազգային քրիստոնէութեան այս ոստանին մէջ, այլ մանաւանդ մեր եկեղեցական ու ազգային կեանքին համար, իբրև մեծ Ուխտաւայր, Նուիրապետական կայք, ազգային սեփականութիւն, հարստութեանց զանձարան, և իր դերն ու դիրքը արժեցնող Պատրիարքութիւն և իշխանութիւն, աշխարհի ամենէն հզօր և յառաջադէմ ազգերու և եկեղեցիներու կարգին:

Լուսաւորչի և Տրդատայ, Վկայասէրի և Պահլաւունեաց, Բագրատունեանց և Ռուբինեանց շինութիւններով, աւանդութիւններով և յիշատակներով սկզբնաւորուած և պայծառացած, Պարոնտէրներու, Շղթայակիրներու և իրենց արժանաւոր յաջորդներու բարի ջանքերով արդիւնաւորուած ազգային ու կրօնական այս հրաշալի Տունը, իրական փառք մը և մեր ժողովուրդին պատիւ բերող Հաստատութիւն մըն է, որուն հաւատարմ զօրախտաբար այսօր չունինք, և ան կը մնայ միակը մեր ազգային և կրօնական ժառանգութենէն:

Ամէն հայ ուխտաւոր որ իր ցեղին յատուկ տրտում նայուածքով մուտք կը գործէ Հայ Երուսաղէմէն ներս, յանկարծ կը զգայ մին այն կազդուրիչ բերրանքներէն, զոր կ'ունենայ անապատին ճամբորդը ովասիսի հանդիպելուն: Որովհետեւ կը տեսնէ և կը համոզուի թէ իր ազգն ու անոր հոգևոր իշխանութիւնը, սրբազան այս քաղաքին մէջ, ունին ուշադրաւ և բախտաւոր կացութիւն մը, որ նախանձ կրնայ շարժել այլապէս բախտաւորուած, բայց այս գետնին թիւն մը, որ նախանձ կրնայ շարժել յալապէս բախտաւորուած, Մուրթ Տեղեաց իրավրայ անմասն ժողովուրդներու: Սիրնի բարձունքին վրայ, Սուրբ Տեղեաց իրաւունքներով և կրօնական իշխանութեամբ իրաւասու Ս. Յակոբեանց այս պղտիկ լուսններով և կրօնական իշխանութեամբ իրաւասու Ս. հայուն հոգեկան աշակերտութիւնը կը մնայ իբրև նոր Լուսաւորչի կանթեղ մը, հայուն հոգեկան աշխարհին վերև, մշտավառ ու պայծառ, որ ամէն հայու միայն անխառն հպարտութիւն կրնայ առթել:

Ի տես այս իրականութեան և փառքին, մեզի համար իրապէս ցարդ անհասկնալի մնացած է թէ ինչպէս կրնան գտնուիլ մարդեր, հայ մարդեր, որոնք փոխանակ հրճուելու, պարծենալու և իրենց հայու կարելին ընելու որ դարաւոր փոթորիկներէն և քանդումներէն անվթար մնացած այս ժառանգու-

թիւնը կարենայ շարունակել իր կեանքը, այլ տի մը հետեանքով ստեղծուած ծանր այս կացութեան մէջէն, կը քարկոծեն զայն, արգելք հանդիսանալով բուսական շարունակութեանը, որոնք իրենց հայր-կառնութեանը կը յօժարին նուիրական այս Հաստատութեանը նկատմամբ:

Ամէն բանէ առաջ, պարտինք արդար ըլլալ և զուրգուրտ, եթէ ոչ երուսաղէմի Ս. Յակոբեանց Միաբանութեան նկատմամբ, որոնք եկեղեցիին ու ազգին խոնարհ ծառաներ են միայն, այլ այս փառաւոր նուիրապետութեան նկատմամբ, որ ազգին է, անոր այսօրուան պահպաններուն ըլլալէ առաջ:

Հինէն ի վեր այսպէս հայ ժողովուրդի սիրոյն և պաշտամունքին առարկայ եղած երուսաղէմի Առաքելական այս Աթոռը, ամէն ժամանակէ աւելի սահմանուած է մեր օրերուն դեր մը կատարելու կրօնական ու ազգային կեանքին մէջ, իբրև հաւատքի ու սիրոյ միակ այն փարոսը՝ որուն կը նայի բովանդակ Սփիւռքի հայութիւնը:

Նախորդ բազմաշան Պատրիարքներու օրով առաջ տարուած կրօնական, կրթական և ժողովրդային ծառայութեան համար թափուած ջանքերը, եթէ Տէրը կամենայ, պիտի շարունակուին անսայթաք: Ունինք այս հաւատքը, վասնզի Նորին Ամենապատուութիւն Տ. Եղիշէ Ս. Պատրիարք Հօր նման անձնաւորութիւն մը Պատրիարքական գահուն վրայ, կը նշանակէ կենսունակ մշակող հաւատքը այս դարաւոր Հաստատութեան գործին և նախորդ երախտապարտ Պատրիարքներու արդիւնքին:

Իր կրթանուէր և իմաստուն կեանքը և սրտի ու մտքի ձիրքերը ուրիշ զբաւական՝ թէ Միաբանական կեանքի մէջ տակաւ ստեղծուած խաղաղութիւնը պիտի մնայ տեսական, Ս. Տեղեաց մէջ մեր իրաւունքները պիտի պաշտպանուին որեւէ ատենէ աւելի նախանձայնդրութեամբ և կորովով, և պիտի պսակուին բոլոր ակնկալութիւնները մեր եկեղեցիին ու ժողովուրդին:

Մաղթենք որ Տիրոջ հովանին միշտ անպակաս ըլլայ շնորհազարդ Գահակալին և զինուորեալ այս Միաբանութեան վրայ, որպէսզի այս հանգիստականութեամբ Հայ եկեղեցւոյ բոլոր զաւակներուն հետ միասին կարենանք ձայնակցել սրբազան բանաստեղծի մաղթերին. «Շնորհազարդ պայծառացի՝ զգաւազան իշխանութեան մերոյ հայրապետին, զի օրհնեսցուք զքեզ, Տէր, այժմ և յաւիտեան» ամէն յ:

ՀԱՆԴԵՍԻ ԴԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԵՆ. Տ. ԵՂԻՇԻ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՏԵՐՏԵՐԵԱՆԻ

ԱՐԺԱՆԸՆՏԻՐ ՊԱՏՐԻԱՐԻ

ՍՐԲՈՅ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԱԹՈՒՈՅՍ ԵՐՈՒՍԱԸԼԵՄԻ

ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

ԵԱՆՁՆՈՒՄ

9 Օգոստ. 1960 ին, Երուսաղէմի և Ս.

Տեղեաց Կառավարիչ Հասան էլ Քաթիպ, կը հաղորդէր Ս. Աթոռոյ Ընտրեալ Պատրիարքին թէ Նորին Վեհափառութիւն Հիւսէյն Թազաւորը հաճած էր իր արքայական ճանաչումը և հաւանութիւնը տալ Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքի ընտրութեան համար և թէ որոշուած էր յաջորդ օրը, Օգոստ. 10 ին, կատարելու պաշտօնական յանձնումը արքայական հրովարտակին, յիման, Պատմանի արքայական պալատին մէջ: Միաբանութիւնն ու ժողովուրդը այս աւետիսը առնելուն՝ փութացին Ամեն. Ս. Պատրիարք Տօր քնակարանը, իրենց իրնդակցութիւնը յայտնելու համար:

Յաջորդ օրը, 10 Սեպտ., Երուսաղէմէն Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը իր շքախումբով, բազկացած 15 հոգեւորականներէ և 20 աշխարհական անդամներէ, միկնեցաւ Աման, ետքը ինքնաշարժերէ կազմուած պաշտօնական զննացրով: Ամանի մէջ, Երուսաղէմի պատգամաւորութեան միացան Նոյնքան ազգայիններ և բոլորը միասին, ժամը ճիշդ 12 ին, բազմաթիւ ինքնաշարժերով բարձրացան Պատմանի պալատը: Ուրիշեալ ժամուն, սրահէն ներս մտաւ Նորին Վեհափառութիւն Հիւսէյն Ա. Թազաւոր: Իրեն կ'ընկերանային իր փոքրիկ եղբայրը՝ Իլխան Հասան, Յորդանանի Վարչապետ՝ Հազա Մաճալի, Արքունի Դիւանապետ՝ Պահաթ Թալուճի, Արարողապետ՝ Անմատ Լոյլի, պալատականներ և թիկնապահներ: Նորին Վեհափառութիւնը դիմաւորուեցաւ երկարատեւ ծափահարութիւններով և սկից-ցէններով:

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱՆԻ

Նորին Վեհափառութիւնը և իր հետեւորդները գրաւելէն վերջ իրենց տեղերը, Նորին Ամենապատուութիւն Ս. Պատրիարք Հայրը կարգաց հայերէն իր ուղերձը առ Նորին Վեհափառութիւն:

Նորին Վեհափառութիւն

Հիւսէյն Առաջին

Թալատը Հաւիմական Յորդանանի Ձեռք Վեհափառութիւն,

Ամբողջ Հայ ժողովուրդի, մեր եկեղեցւոյ, Մերոյ Յսկոբեանց Միաբանութեան եւ ինձի համար, բերկրանքի եւ մխիթարութեան քանկալիքն առ իր մըն ե այս պահը, ուր եկած ենք Ձերդ Վեհափառութենէն ընդունելու բարձրօրէն բարեացակամ այն ընորհր, որով Ձերդ Վեհափառութիւնը կը հաճի վաւերացնել իմ ընտրութեան յԱրքու Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքութեան, հաստատելով նոյն ասեմ այդ Արքունի եւ տնօր գահակալին դատաւոր իրաւունքներն ու առանձնաւոր հոգիները:

Այս ամուսնաւայի առիթով, խոնարհաբար Ձերդ Վեհափառութեան կը ներկայացնեմ Հայ Եկեղեցւոյ եւ Հայ ժողովուրդի ամբողջական երախագիտութիւնը եւ իմ անալլալ հաւատարմական զգացումներս: Մեր երախագիտութիւնը սրտազին պատրաստութեան կը վերածուի, երբ յիշեմք Ձեր աստուածաբալ նախորդներու եւ մասնաւորաբար Ձեր ազնիւ ու քաջք վերաբերմունքը Հայոց Պատրիարքութեան եւ Հայ ժողովուրդի վերաբերմամբ:

Երուսաղէմի Հայ Պատրիարքութիւնը, ի վաղուց անքի, իբր պատգամ Սուրբ Տեղեաց մէջ Հայ Եկեղեցւոյ եւ ազգի ունեցած իրա-

ՀԻՒՍԷՆ ԱՄԵՐԻԿԱ ՈՐԴԻ ՔԱՆԱԿ

Յանուին գրած եւ ուղարած Աստուծոյ եւ փառք Ամենակալին, որ Իսլամութեամբ յաղթական եւ աստուածաւէր ըրաւ զՄեզ Իր սուրբ հաւաստին մէջ եւ միացուց Մեր սիրտերը, շնորհելով Մեզի իշխանութիւն երկրի վրայ եւ սիրող բարեկամներ իրարու:

Մենք, Հիւսէյն Առաջին, Վեհապէս Յորդանանի Հաշիմական Թագաւորութեան, իրազեկ ըլլալէն յետոյ ինչ որ Մեր Վարչապետը Մեզի փաստօրէն տեղեկացուց, եւ նկատելով որ Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքական Աթոռը թափուր էր, եւ ամէն յարգանաց արժանի Ամենապատիւ Տ. Եղիշէ Արքեպ. Տէրտէրեանը արդէն ընտրուած էր Զիլնիքնէի 1379 Հինդի ներկայ տարւոյ 14-ին, որ կը համապատասխանէ 8 Յունիս 1960-ի, համաձայն Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքական ընտրութեան վերաբերեալ օրէնքներուն, Մենք կուսանք Մեր Արքայական Հրովարտակր, որպէսզի ան կարենայ ի գործ դնել այդ պատշտօնին վաղեմի իրաւունքները եւ պարտականութիւնները:

Նկատելով նոյնպէս որ Մենք զինքը նանչցած ենք իբրեւ Մեզի Հաւաստիմ եւ Հաշիմական գահուն նուիրուած մէկը, եւ վստահութիւն ունինք իր կարողութիւններուն, փորձառութեանց եւ ձեռնհասութեանը մասին, վաւերել կարենալու Պատրիարքարանի եւ համայնքի կրօնական գործերը, ապահովելով սէր եւ հաւաստութիւն Հայ համայնքի անդամներուն միջեւ: Մենք ընդունելով եւ հաստատելով այս ընտրութիւնը, այսու գրով կը յայտնենք Մեր Արքայական համաշուրջ՝ Ամենապատիւ Տ. Եղիշէ Արքեպ. Տէրտէրեանի այս պատշտօնին, հաստատելով եւ արտօնելով զինքը կիրարկելու վերոյիշեալ իր պատշտօնին յատուկ իրաւունքներն ու պարտականութիւնները եւ ունենալու այն բոլոր իրաւունքները, իշխանութիւնները, իրաւասութիւնները, առանձնաւորօրէն եւ ապահարկութիւնները, որոնք օրէնքով այդ պատշտօնին կը պատկանին եւ կամ վաղեմի սովորութեամբ եւ կիրառութեամբ՝ գործնականապէս ի զօրու են եւ կը վայելուին յարակցութեամբ այդ պատշտօնին:

Տուեալ Պատմանի Մեր Արքունիքին մէջ 11 Սաճարի 1380 ամի Հինդի:

Նորին Վեհափառութիւն

Մեծ Արքայի հրամանաւ

ՀԱԶԱ ՄԱՀԱԼԻ

ւունցներուն, ամենէն մեծաւում Արդունք-
րէն մին է մեր Եկեղեցւոյ նուիրապետական
կարգին մէջ, եւ լոկ Միաբանութեան մը չի
պատկանիր, այլ ամբողջ Հայ ժողովուրդին:
Այդ իսկ պատճառաւ, եղանակ են տաւոր
այն անյողողոյ վստահութեամբ, թէ Ձերդ
Վեհափառութեան օրով Սուրբ Տեղեաց մեր
դարաւոր իրաւունցները աւարկայ պիտի
մնան Ձերդ Արքայական մեծութեան բարի
ուսուցչութեան եւ հօգ պատշապանութեան:

Այս պահուս, Ձերդ Վեհափառութեան
բարեհաճ վաւերացումով եւ Արքայական
Պերաթով կը մտնեմ Ձեր կողմէ ինծի վստա-
նում Պատրիարքական պատշոնիս պարտակա-

տաւանորդուող Յորդանանի Պետական ան-
նաւորութիւններու արեւտաւորեան եւ բա-
րօրութեան համար, որոնք Ձերդ Վեհափա-
ռութեան բարձր առաւանդութեան ներքեւ
վերջ տուն չորս տարիներէ ի վեր Հայոց
Վանքի մէջ ու տուրջ ստեղծուած անբաղձալի
կացութեան:

Մենք ձերն ենք, Վեհափառ Տէր, եւ կը
մնանք միշտ հաւատարիմ Ձեզի:

Ասուծոյ պատշապանութիւնը միշտ ան-
պակաս քոյ ըլլայ Ձերդ Վեհափառութեան
վրայէն, որպէսզի կարենաք իրադրծել Ձեր
բարի մտադրութիւնները ի տան Յորդանանի

Հիւսէյն Թալաւորը Ամեն. Եղիթէ Պատրիարքին կը յանձնէ արքայական «պերաթ»ը:

նութեանց մէջ: Խորապէս զգացուած եմ այս
բանկապին ընդհին համար: Երախտապարտ
զպացումներով կ'աղօթեմ որ Տէրը երկար եւ
բախտաւոր տարիներ պարգեւէ Ձերդ Վեհա-
փառութեան, գահաժառանգ իշխանին եւ
Հաշիմական գերդաստանի բոլոր ազնուա-
զարմ անդամներուն: Կ'աղօթեմ նոյնպէս Ձեր
բարձր հովանիին եւ իմաստութեանը ներքեւ

Ձեր ժողովուրդին եւ ամբողջ արաբական
աշխարհին:

Խորին ակնածանօք եւ հաւատարմօրէն

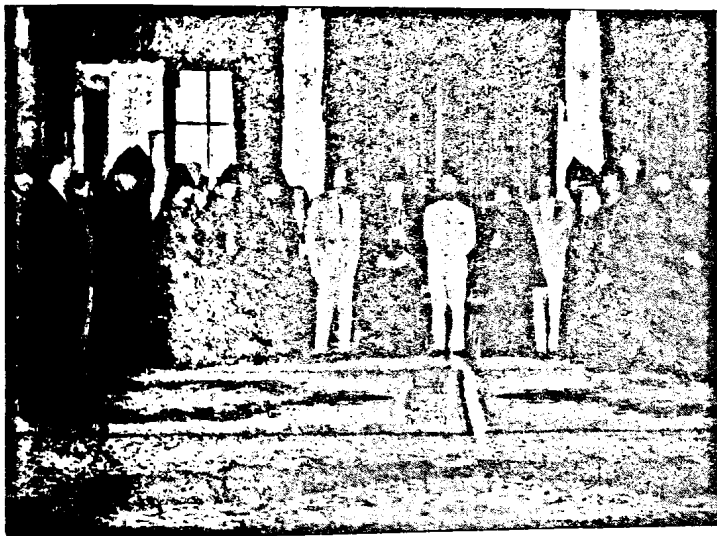
Մնամ միշտ Ձերդ Վեհափառութեան
բարձր հրամաններուն

ԵՂԻՇԷ ԱՐԹԵՊՍ. ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ

Պատրիարք Հայ Սրուստաղիմի

Յետոյ կարդացուեցաւ սոյն ուղերձին արարերէնը, Մեծայարգ Տիրա Յակոբ Պէտէվեանի կողմէ: Ընթերցումէն յետոյ, նորին Վեհափառութիւն Հիւսէյն Առաջին պաշտօնապէս Ս. Պատրիարք Զօր յանձնեց արքայական հրովարտակը և շնորհաւորեց զինքը, յայտնելով նոյնպէս թէ այս բարեբաստիկ առիթով Ամեն. Ս. Պատրիարք Զօր կը շնորհէ նաև Յորդանանի առաջին կարգի պատուանշանը: Ս. Պատրիարք Հայրը ժրպտակին մօտեցաւ Թագաւորին, ձեռնուեցաւ, և իր սրտագին շնորհակալութիւնը յայտնեց, իրեն ընծայուած այս բացառիկ շնորհին համար: Բոլոր ներկաները, եպիս-

տութիւնն ու ժողովուրդի բազմութիւնը Վանքի աւագ մուտքին առջև կը սպասէին նորին Ամենապատուութեան ժամանումին: Ժամը 5ին հասաւ ան, երբ իջաւ ինքնաշարժէն, խանդավառօրէն ծափահարուեցաւ ամէնքէն: Յետոյ թափօրով առաջնորդուեցաւ Պատրիարքարանի դահլիճը: Ս. Պատրիարք Հայրը բարեմաղթութիւններ ըրաւ Յորդանանի Վեհափառ Թագաւորին արեւշատութեան և աշխարհի խաղաղութեան համար: Ներկաներու հոծ բազմութիւնը մեկնեցաւ Սրբազան Զօր աջը համուրելէ վերջ, իսկ Միաբանութիւնը և աշխարհական ներկայացուցիչները պատուասիրուեցան խմիչքով:

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայր՝ Թագաւորին, Վաշապետին
ու Միաբանութեան անդամներուն հետ:

կոպոսներէն սկսեալ, մօտեցան նախ Թագաւորին և ապա Ս. Պատրիարք Զօր, առաջինին իրենց շնորհակալութիւնը և երկրորդին իրենց շնորհաւորութիւնները յայտնելով:

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը իր հետեւորդներով հրաժեշտ առնելով Վեհափառ Թագաւորէն մեկնեցաւ: Ժամը 3.30ին, Պատրիարք Ս. Հայրը իր շքախումբով Ամանէն Երուսաղէմ վերադարձաւ: Աշակեր-

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԳԱՀԱՆԱԼՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆՆԻՄՆԻ ՀԱՄԱՐ

Գահակալութեան հանդէսին թուականը որոշուեցաւ 21 Օգոստոս 1960ի կիրակիին: Անկէ յետոյ սկսաւ պատրաստութեան շրջանը: Ամբողջ Մայրավանքը եռուզեոյ մէջ է: Ընդհանուր մաքրութիւն, նորոգութիւններ, յարգարում և զարգարում ամէն կողմ: Հրաւիրաբեր կը տպագրուին հայե-

րէն, արարելէն և անգլիերէն, բանակցութիւններ կը կատարուին կառավարութեան և Պատրիարքարանի միջև, հանդիսութեանց կարգադրութիւններու մասին: Ամէն հոգ կը տարուի կարեւր եղածին չափ մեծ չուքով կատարելու համար այս բացառիկ հանդէսը:

Գահակալութեան օրուան վաղորդային ամէն ինչ կարգին է արդէն: Վանքի աւագ դուռը, եկեղեցիի մուտքը և Պատրիարքարանի կրկնակ մուտքերը շրջանակուած են զաւար ճիւղերով ու ծաղիկներով և զարդարուած Յորհաննանեան պրօշնիերով: Կըլ-խաւար մուտքերուն վրայ զետեղուած է

ԴԱՀԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ
Ս. ՅԱԿՈԲՍԱՆԸ ՌԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ

21 Սեպտեմբեր կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, ժողովուրդը արդէն իսկ խոնուած է Տաճարի գաւթին և բակին մէջ: Ամմանի և Երուսաղէմի Հ. Մ. Ը. Մ. ի և Հ. Ե. Մ. ի սկառաւական խումբերը կը հսկեն կարգապահութեան: Օտար և հայ հրաւիրեալները իրարու հետ է կը գրաւեն իրենց յատկացուած տեղերը, եկեղեցւոյ դասին և առհանին մէջ: Մասնաւոր յանձնախումբ մը գլխաւորութեամբ Շամիլ Կահուարի, կը

Պր. Մարտիրոս Մարտնան կը կարգայ աւաբերէն աւալական հրովարակը:

Հիւսէյն Թագաւորին պատկերը, լոյսերով շրջանակուած: Եկեղեցին իր տոնական օրերու պերճանքը զգեցած է. կանթեղներ ու մոմեր կը փայլին ու կը պլպլան քաղցր խոհանքներով: Աթոռներ շարուած են առհանին ու զոյգ դասերուն մէջ: Գետինը ծածկուած է գորգերով: Պատրիարքարանը շակուած, յարդարուած ու կահաւորուած է կանոնաւոր կերպով: Ամէն ոք սպասումի մէջ է վաղուան մեծ օրուան:

Վարէ տեղաւորման գործը, ժամը 5ին արդէն իսկ լեցուած է եկեղեցին. հոգեւրական հրաւիրեալները տեղաւորուած են ձախակողմեան դասը, հիւպատոսներ և հայ ներկայացուցիչները՝ աջակողմեան դասը: Կառավարական պաշտօնատարներ, զինուորականներ և՛ աւագանին՝ առեանը: Ժողովուրդը լեցուցած է եկեղեցիի երկու թեւերը, վերնատունը գրաւած են կանայք, իսկ հոծ բազմութիւն մը լեցուցած է նոյն

պէս եկեղեցիի գաւիթը: Ս. Յակոբը նախընթաց երեսուն տարւոյն հրում է մէջ, հանդիսատես չէր եղած նման բազմութեան մը և խանդավառութեան, ուշադրութիւն ընդունաւ:

Միտարեութիւն և աշակերտութիւն Պատրիարքարանի մէջ կը պատրաստուին «Հրաշափառ»-ի: Վեց եպիսկոպոսներ շուրջ շաբաթը և հովիտներէն, զպարթի շաբաթը ևս կը զգեստաւորուի և կ'անցնի թափօրի գլուխը: Ստաթունդ կը հնչէ «Հրաշափառ» Պատրիարքարանի կամարներուն տակ ու թափօրականք ծանրորէն կ'իջնեն եկեղեցի: Ժողովուրդի հոծ բազմութիւն մը լեցուցած է եկեղեցւոյ գաւիթը և շրջակայ տանիքները: Սկսածները պատուի կը կենան երկուստեք, եկեղեցիի մուտքէն՝ թափօրը կ'ուղղուի դէպի Ս. Գլխապրի մատուռը, ուր Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը կ'երկրպագէ և կը խնկարկէ շուրջանակի, մինչ զպարթի կ'երգեն «Որ էն յէտն թան»՝ Որդւոց Որոտման շարականը: Սրբազանը Ս. Գլխապրի մատուռն մէջ կը կատարէ եկեղեցիի մուտքի իր ուխտը: Գլխապրի կ'երգեն «Ուրախ լիք» շարականը, ու թափօրը եկեղեցւոյ մէջտեղէն կ'առաջնորդուի դաս, ուր հանդիսագիր Սրբազանը կ'արասանէ եկեղեցիի մուտքի սաղմոսը: «Ուրախ եղէ ես ոչք ասէի» ցիտի տուն Տեառն երթիցոյք մեք, յարակից քարոզող և ազօթքով միտեող: Այս կարճ արարողութենէն վերջ քիմ կը բարձրանայ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, առաջնորդուած վեց եպիսկոպոսներէն: Բիմին վրայէն կը կարդացուի Արքայական Հրովարտակի նախ արարեալէն բնագիրը՝ Պր. Մարտիրոս Միաբնակի կողմէ, ապա նոյնին հայերէն թարգմանութիւնը՝ Գերշ. Տ. Հայկազուն Եպս. Արքայականի կողմէ:

Իսկ Հրովարտակի անգլիերէն թարգմանութիւնը կարդաց Պր. Վարդան Տէր Վարդանեան:

Ապա, Գերշ. Տ. Հայրիկ Եպս. Ասլանեան կը կարդայ հետեւեալ ուղերձը առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայր:

ՈՒՂԵՐՁ

ԳԵՐՇ. Տ. ՀԱՅԵՐԻՔ ԵՊՍ. ԱՍԼԱՆԵԱՆԻ

(Խօսում Ս. Յակոբեանց Տաճարի մէջ, Պատրիարական սահմանային առթիւ):

Ամենապատիւ Ս. Պատրիարք Հայր,

Այս հանգիստաւոր պահուն, սրբի բերկաւորում է որ յանուն Ս. Յակոբեանց Միաբնակեան եւ Ազգին լուսեան կ'ողջունենք Ձերդ Ամենապատուութիւնը այս դարաւոր ու նուիրական Արքունի վրայ, որ կուգայ իբրեւ օրինակ ոչ ոք՝ փառաբանելու սուրբ եւ ճշմարտեան թախիծը սրտերէն եւ միեւնոյն ասեմ լեցնելու տարիներէ ի վեր թափուր մնացած այս Արքունի, այնքան արժանաւորապէս:

Առաքելական այս Արքունի՝ որ դանկ է Ս. Յակոբեան Տեառնեղբայր առաքելին՝ Երուսաղէմի առաջին եպիսկոպոսապետին եւ Պատրիարքին, ոչ միայն միջնաբերդն է Հայաստանայց Ս. Եկեղեցւոյ նուիրակեանքեան, այլեւ սրբութիւններէն մին է, Հայունքեան պատմութիւնն ու զուգուրանքին արժանացած, որուն այնքան սեռն ու սեռս սիրով կապուած է թէ՛ բնաբնակի եւ թէ՛ սիրելի ամբողջ մեր ժողովուրդը:

Հայ ժողովուրդի հակաազգային զուգընթաց, Ս. Արքունի ալ՝ ինչպէս անցեալի նոյնպէս մեր օրերուն, անցած է հուրի եւ սուրբ ընդմէջէն եւ սակայն, փառք Նախախնամութեան եւ իր հզօր պատեական սուրբերուն, կանգուն մնացած է աւերէ ու աւերէ դաւերու ընթացքին, հակառակ չարին դարանակալ մեքենայութեան:

Ան է մեր ուրախութիւնը երբ դարձեալ Ս. Արքունի կը բախտաւորուի անընդմիջաբար շարունակելու հովուապետական իր յաջորդութիւնը (Ասուծոյ անհասանելի կամով եւ Միաբնակեանքեան ընտրութեամբ, ու այսօր Ձերդ Ամենապատուութիւնը կը մեքենաւորուի մէջ Հայաստանայց Ս. Եկեղեցւոյ, հալոդք ամօր կեղեցկութիւններուն, յոյսերուն ու երազներուն, ու վստահ իմ թէ Ձերդ Ամենապատուութիւնը նուիրման ու ծառայութեան աննւաճ թափով պիտի շարունակէ իրագործել ստուածաճանդի ու նուիրական այն գործը՝ որով Ս. Արքունի երախտաւոր ու երազեմ նախնիները անճնուարացու

քեամբ, զոհաբերութեամբ ու մանաւանդ հաւատքով տարած են, անցնալին մէջ եւ դեռ մինչեւ երեկ, Աստուծոյ փառքին ու այս օտն պայծառութեան ի խնդիր:

Ամենապատիւ Ս. Հայր, մահի ու հոգիի այն շնորհները որոնցով մեծապէս օժտուած եք, արժեքի ու արժանիքի վերաճուած են այնքան գեղեցկօրէն ինքնաւստիան ճիշդեղով եւ Ձեզի միայն յատուկ իմաստութեամբ եւ բաշխած եք զանոնք այս նուիրական Հաստատութեան բազմերես գործունէութեան բոլոր մարդերուն վրայ՝ *հրէ-իւն, իւ-յիւն, իբն-իւն, գր-իւն, քաւ-տիւն, իւն* ու *Հրէ-իւն*, սխալակց վերելքի մը խոյանալով:

Ս. Աթոռը հանդիսացած է Ձեր բովանդակ գործունէութեան միակ ստալարեզը՝ որուն հանդէպ տաճար Ձեր սերը հրաշքի մը բորբոքումը առած է, մշտնջող զձեզ անուանալով, բոլորանուէր անոր նուիրման սպասին՝ որ իր *Բարի Հաճութիւն, Հրէ-իւն* ու *Իւն-իւն* համար անկարելին կարելի քրի, որպէսզի այս *Իւն-իւն-իւն* պատուաւոր պէս ու արժանալի վառով դիմէ իր *Իւն-իւն, իբն-իւն* ու *Հրէ-իւն* անսերիւր նկատեալին, ինչպէս եկած է ան զարեւն ու զարձեղ զարեւուն դիմելու բարի ու ազնիւ առաջադրութիւններով:

Ազնիւ, բարի ու զրոյս է Ձեր հոգին. Բիւստեանական առաքնութիւններուն պատկն է ան՝ որ կ'որոշուի Ձեր վրայ, առաքնական ծրարի մը ամբողջ հրապոյրով ու գեղեցկութեամբ, բաշխելով ձրաբար սակն ինչ յանուն գործնականացած Բիւստեանութեան, գրութեան ու բարութեան առաքնութիւններուն:

Իմացական ու հոգեկան այս հարուստ բարեմասնութիւններով, Սրբազան Հայր, վստահ եմ թէ Ձեր տուրքը պիտի ունենաք բարեմասնական, արքունուէր ու ծառայասեր Միաբանութիւնը Ս. Յակովբեանց, որոնց իւրաքանչիւրը իր կարողութեան ու կարելիութեան չափով սատար պիտի հանդիսանայ Ձեր առաքնական գործի յաջողութեան ու ապագայ բարի առաջադրութիւններուն մէջ, ասոր մէջ տեսնելով Ս. Աթոռի պայծառութեան ու բարեգարկութեան աստուածաճանաչող ու ազգանուէր գործին արդիւնաւորութիւնը: Այս անխաբ յոյսով եւ ակնկալութեամբ, Աստուծոյ՝ որ ինչ յետոյ, Սրբազան Հայր, պիտի

մատուցունի յարգանքով Ձեր օծեալ ձեռքերուն — կը պահէ դեռ դուր ընթեր այն հոյի՛ն՝ այս Աթոռոյ մեծիմաստ հայրապետեան՝ *Բարեմ*՝ որոնք տեսնին նոյնքան սիրով, բարութեամբ ու կրօնով առած էին նոյնքան օրհնուած մասնեւոր — կը մաղթեմ ասալ զինս որ ըլլայ ան ծաղկեալ զաւազանը Ա. հարունի, որմէ բարիք, օրհնենք ու սեր նաւապայք բոլոր անոնց՝ որոնք այնքան կարիք ունին անոր:

Խորին երախտագիտութիւն Յորդանանի Հաւիտական երիտասարդ ու իմաստուն Վեհապետին՝ Նորին Վեհապետութիւն Հիւսէյն Թապաւորին, որ հանձնեալ արքայական հրովարտելով հաստատել Ձեր Ամենապատուութեան պատրիարքութիւնը վաղեմի իրաւասութիւններով ու առանձնացնողութեամբ եւ պատուեց զձեզ Ա. կարգի պատուաւորութեան եւ սիրոյ առ Ձեզ: Թող փառաց եւ կենաց երկնաւոր Թապաւորը երկար, երջանիկ ու բարգաւաճ տարիներ պարգեւէ մեր սիրեցեալ Վեհապետին ու Հաւիտական ազնուական գերդաստանի բոլոր անկամներուն:

Այս առթիւ կը յայտենք նաեւ մեր շնորհակալութեան զգացումները Ս. Քաղաքի ու սրբաշնորհ Վսեմաւոր Կառավարչին, Հաստուն էլ Քաթիպին, որուն ուղղապետութեան, իմաստութեան եւ արդարաւորութեան շնորհիւ խաղաղութեան ու բարգաւաճութեան մէջ կը պահուի Ս. Քաղաքի ապահովութիւնը եւ հումայններու ներդաշնակ համաբաշխութիւնը, իր փորձ կառավարութեան եւ անցաւ կեցունամբին հետեւանով, այսպէս արժանաւորով հասարակաց սիրոյն եւ յարգանքին:

Աստուածային օրհնութիւն եւ Ս. Աթոռոյ սուրբերուն բարեխօսութիւնը կը հայցենք Ձեզի համար:

Այժմ յարգանքով կը հրաւիրենք Ձեր Ամենապատուութիւնը կատարելու ձերադիր կանոնական իր ուխտը Ս. Սեղանին առջեւ:

Ուղերձի ընթացքին, երբ կ'ընտր փոխանորդ Սրբապետը Ձեր Ամենապատուութեան կը յանձնենք Ներուաղէմի Պատրիարքութեան Հովուապետական զաւազանը՝ կը յանձնէ Պատրիարքական Իշխանութիւնը խորհրդանշող ցուպը (աստ). Ապա Ս. Պատ-

բխարք Հայրը ծուռկի եկած Ս. Սեդանին
տոջե, գլխաբաց և ծանր ու հանդիսաւոր
կերպով կ'արտասանէ իր ուխտը:

Ո Ի Խ Տ Ը

Խոստանամ եւ ուխտեմ առաջի Աս-
տուծոյ եւ առաջի Սրբոյ Սեղանոյս:

Խղին մտօք եւ հաւատարմութեամբ
հսկել գործադրութեան կարգաց, կա-
նոնաց եւ ասանդութեանց Միաբա-
նութեան Առաքելական Աթոռոյս Ս.
Յակոբեանց:

Ուխտեմ լինել հաւատարիմ Ազգիւս
եւ Հայրապետական վերին իշխանու-
թեան Ամենայն Հայոց, կարգաց եւ
կանոնաց Հայաստանեայց Սուրբ Եկե-
ղեցւոյ:

Նաեւ ուխտեմ կալ մնալ հաւատա-
րիմ Նորին Վեհափառութիւն Յորդա-
նանու Հաճիմական Թագաւորին եւ
իմաստուն եւ արդարաւէր Կառավա-
րութեան նորին:

Ընկալցի զուխսս մեր եւ զգործս ձե-
ռաց մերոց ուղիղ արասցէ ի մեզ Տէր,
եւ զգործս ձեռաց մերոց յաջողեցցէ
մեզ. Ամէն:

Ուխտի կատարումէն վերջ բոլի վրայ
եղող վեց եպիսկոպոսները իրենց ձեռքերը
գնելով Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր գլխուն՝
արտասանեցին «Պահպանիչ քը յուզուած
ձախով, և աստուածային օրհնութիւն և
օժանդակութիւն հայցեցին Նորընտիր Դա-
հկալիս համար:

Յետոյ, Նորին Ս. Օծուքիւն Ամենայն
Հայոց Կաթողիկոսի Ներկայացուցիչը, Գերշ.
Տ. Հայկազուն Նպաս., կարգաց իր շնորհա-
ւորականը, յանուն էջմիածնի Հայրապետին:

Ամենապատիւ

Տ. Նիլիէ Ս. Արեւիպոստոս Տեղեւորեան
Արժանքնիթ Պատրիարք Առաք. Ս. Աթոռոյս
Բարեխնամ եւ Ամենապատիւ Սրբազան Հայր,

Յանուն Նորին Ս. Օծուքիւն Տ. Տ. Վազ-
գին Ա. Սրբազնագոյն Կաթողիկոսի Ամենայն

Հայոց, եւ յանուն Գերագոյն Հոգեւոր Խոր-
հորդոյ Սրբոյ էջմիածնի, լիազօրուած եմ այս
հանդիսաւոր պահուն, հաղորդել Ձերդ Ա-
մենապատուութեանը Վեհափառ Հայրապետի
սրտացին մաղթանքները եւ ընդհանրութիւն-
ները, Ձեր Դահալալութեան այս բարեբա-
սիկ առիթով:

Սուրբ էջմիածնի սիրոյ ծայրն է այս պա-
հուս ուր կը հնչէ նուիրական այս սրբազան
կամարներուն տակ: Ձայն մը օրհնութեան,
ծայն մը ուրախութեան եւ ծայն մը ցնծու-
թեան: «Առանց էջմիածնի չկայ Հայ ժողո-
վուդ, եւ առանց Հայ ժողովուրդի չկայ
էջմիածին: Սուրբ էջմիածնի սիւները հանգ-
չած չեն միայն Այրարատեան դաշտի հողին
մէջ, այլ անոնք խորսխուած են ամեն մէկ
Հայու սրտի եւ հոգիի վրայ, սննդաբան կեր-
պով, բսած է մեր անմահ բանաստեղծնե-
րէն Անթիք Բսահակեանը:

Դարեւ, դարեւ շարունակ, Լուսաւորչի
եւ Սուրբ Գլխադրի կանթեղներուն մաքուր
լոյսը իրարու հետ զօղուած, մէկ կամար կազ-
մած եւ լուսաւորած են Հայ հաւատացեալ
ժողովուրդի սիրտն ու հոգին ի սփիւռս աշ-
խարհի: Դարեւ տաաջ Աստուծոդին իջաւ
այս Սրբազան Քաղաքին վրայ. Աստուծո՞ւ-
դին իջաւ նաեւ Այրարատեան դաշտը, եւ
այնտեղ կերտեց Հայութեան Սրբութիւն Սր-
բոյր, Սուրբ էջմիածինը:

Ճշմարտութեան լոյսին տակ, երբ այսօր
իւր բովանդակ շեղանկով զարդարուած է
Առաքելական Սուրբ Աթոռը, երբ ամենուն
սիրտին մէջ խինդ ու ծիծաղ կայ, նա կը
տարածուի, կը մեծնայ եւ կը հասնի մինչեւ
Սուրբ էջմիածնի կամարներուն տակ, եւ
կ'ուրախացնէ տաննեմէկ տարինեւ ի վեր
տեսեալ հոգիները: Հոգեւոր այս Տանը զա-
ւակներուն հետ, եւս առաւել ուրախ է նաեւ
Ազգիս Վեհափառ Հայրապետը, իր բոլոր
զաւակներով միասին, եւ ինչու չէ նաեւ
Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղե-
ցին:

Ձեր հաւատարմութեան Նուիրական Ուխ-
տը, զոր ծնկաչոյք եւ յուզումով կատարեցիք
այս հանդիսաւոր պահուն, հանդէպ Սուրբ
էջմիածնի եւ Ամենայն Հայոց Հայրապետին,
խորապէս կը յուզէ եւ կ'ուրախացնէ մեր
բոլորին հոգիները:

Ամենապատիւ Սրբազան Հայր, բող հրե-

չեն, հնչեն զանգակները մեր նուիրական Սրբալայրեւուն, եւ իրենց ձայնին բոլ միացեն մեր արցունքն ու ուրախութիւնը, ի միաբարութիւն մեր ճառապած հոգիներուն:

Ահա այս զպատգովներով, անգամ մը եւս Նորին Սուրբ Օծութեան Վեհափառ Հայրապետի անունով կը ճորհաւորենք Ձեզ, եւ կը մաղթեմ որ Աստուած իւ արեւի բարի եւ Տաճարապետները առաջին անգամ ցօղէ այս սրբալայրի զմբէրին վրայ, եւ Ձերդ Ամենապատուութեան ճորհէ խաղաղ եւ երջանիկ օրեր, որպէսզի դուք առաջնորդեք Ձեզ յանձնուած հօտը առ ջուրս հանգստեան:

Թող Ամենաբարին Աստուած երջանիկ եւ խաղաղ եւ երկար կեանք պարգեւէ մեր սիրելի եւ երիտասարդ Թաղաւորին, Հիւսէյն Առաջինին, եւ Հաճիմական Թաղաւորական Տանը բոլոր անդամներուն. ամէն:

Անկէ վերջ, իր շնորհաւորականը կարգաց Նորին Ս. Օծութիւն Կիրիկիոյ Կաթողիկոսի Ներկայացուցիչը՝ Դերշ. Տ. Խորեն Արքեպս. Բարոյեան:

Ամենապատու Սրբազան Պատրիարք Հայր,

Հոգեկան անխառն հանոյք է մեզի եւ մեր զխաւորած պատուիրակութեան համար, ու նաեւ մեծ պատիւ՝ Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան պատմութեան մէջ շնորհաւորութեան մը կազմույլ այս ուրախ հանդէսին ներկայացնել Մեծի Տանն Կիրիկիոյ Ն. Ս. Օ. Վեհափառ Տ. Տ. Զարեհ Ա. Կաթողիկոսը եւ անոր ենթակայ բնակիչ Ազգային Մարմինները եւ բերել անոնց անկեղծ ճորհաւորութիւններն ու սրտագին մաղթանքները Ձերդ Ամենապատուութեան եւ Սրբոց Յակոբեանց զինուարեալ Միաբանութեան:

Ձեր բնօրութիւնը յԱրոտ Նուսադէմի Հայոց Պատրիարքութեան եւ այլ բնօրութեան վաւերացումը Յորդանանի Հաճիմական Թաղաւորութեան Վեհապետ Նորին Վեհափառութիւն Հիւսէյն թաղաւորին կողմէ, վերջակեք կը դնէ Օտս ցաւալի երեւոյթներու եւ բարոյական ներքին խռովներու, որոնք պատահեան այս Մայրավաճէն ներս, ու կը յուսանք, զանոնք կը յանձնէ Առաքելական այս Արքայ պատմութեան, որ գրեւորուած է հայկական պանծալի ոգիին, եւ զոր կերտող մեծ գաղափարներն բարոյական նշանու-

մին ու պայծառափալ լոյսի նաւապարտմներուն ներքեւ մոռացութեան տուած են ժառանգութեան մարդիկն ու անոնց պախաւակելի արարքները:

Յայտնի է բոլորին, թէ հակառակ Կիրիկիոյ Ս. Արքային ալ ներքին զաւարտմներուն եւ ընդհանրապէս Հայաստանեայց Եկեղեցին ճաղնապեցնող ցնցումներուն, Մեծի Տանն Կիրիկիոյ Վեհափառ Կաթողիկոսը ուշադիր անձկութեամբ կը հետեւէր Նուսադէմի Հայոց Պատրիարքութեան ներս կատարուող խաղաղ անցումներուն եւ ի տես կը մաղթէր, որ օրինաւորութիւնը վերահաստատուէր այս փառապանծ Հայաստանեայց մէջ ալ, ու անգամ մը եւս սիրէր Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան ներս բխսոնեական սիրոյ եւ անկեղծ եղբայրութեան ոգին, որ աստուածապիւր եւ մնայուն օրհնէն է որեւէ Միաբանութեան՝ միշտ փոփոխելի կանոնագրութեանց կարգին:

Յաւալի իրողութիւնն է, թէ համայն մարդկութիւնը հոգեկան եւ բարոյական աննախընթաց ճաղնապ մը կ'անցնէ այսօր: Ոչ միայն Հայաստանեայց եկեղեցին, այլ բխսոնեական բոլոր եկեղեցիները, եւ ընդհանրապէս կրօնը՝ ծանր վճարելի առջեւ են եւ պայքարի մօտ՝ ծաւալող նիւթապատմութեան դէմ, որ զանազան կերպարաններով աւ յանախ գառան մորթին մէջ ծուարած, մոլորեցնելու վրայ է ընտիր ընտիր զաւակները մեր ալ ազդին: Ու երեւութական եւ անցողական յաջողութիւն կը գտնէր աստուածամարտ այս ոյժը, որովհետեւ բխսոնեական եկեղեցիներ, որոնց կարգին յասկապէս Հայաստանեայց մեր Սուրբ Եկեղեցին, ներմապէս բաժանուած են եւ անպատասխանատու զեկավարներ կը գործեն առաւելապէս «վիճակաց թիւեյժու համար, իսկ կը նկատեն «օրինակ լինել հօտին»: Եւ որպէսզի կարելի ըլլայ վերջնական յաղթանակը տանել մեր Ս. Կրօնին եւ Հայաստանեայց փառապանծ Եկեղեցու ու պատուական մեր ժողովուրդին, Մեծի Տանն Կիրիկիոյ Վեհափառ Հայրապետը կը նկատէ թէ փոխադարձ սիրոյ եւ անկեղծ յարգանքի սկզբունքով սրտագին գործակցութիւն մը անհրաժեշտ է նուիրապետական բոլոր Արքայներու միջեւ ու բոլոր մարգերու մէջ, արտասահմանի հոծ

հայ բազմաթիվներեն հետ հայ հոգեւոր եւ մշակութային արժեքներու պահպանման հիմնական սեպակեանքն :

Այս մասնումներով եւ լուսագոյն իզմերով, յոնուն Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Վեհափառ Հայրապետին, ջերմօրէն կը շնորհաւորենք Ձեզ, Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հայր, Ձեր բարեբաւարի ընտրութեան առիթ, ի սրտէ մաղթելով որ Ձեր գահակալութեան այս հանդէսը հոգեւոր ու բարոյական վերելի սկիզբ մը ըլլայ Նուսադէմի Սրբոց Յսկոբեանց Միաբանութեան համար՝ որուն եւս կը ներկայացնենք սրագին շնորհաւորութիւններ եւ անկեղծ խնդակցութիւն-

ՈՒՆՏԻ ԳԱՐՈՋԸ
ԱՄՍՆ. Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԻ ՀՈՐ

Հանդիսաւոր ուխտը, զոր կատարեցի Աստուծոյ սեղանին առջեւ, ով իմ ուխտեալ եղբայրներ եւ ժողովուրդ Հայոց, կեանքիս մնացեալ մասը աւելի սերտօրէն կը կապեայս նուիրական Հաստատութեան, դնելով զիս, ձերինքն աւելի բաժնով մը, պատասխանատուութեան մը հանդէպ՝ որ այս Աթոռին է եւ անոր պաշտպանութեանը :

Շնորհակալ ու երախտապարտ եմ որ Ս. Յակոբեանց եղբայրութեան կողմէ ինձի վստահուած Պատրիարքական այս պաշտօնը

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը կը կարգայ իր ուխտի բարոզը :

ներ: Ու ջերմօրէն կ'աղօթենք առ Աստուած որ Ձեզի պարգեւէ երկար եւ բազառող կեանք ու բեղուն գործունէութիւն՝ ի փառս Նուսադէմի Առաքելական Ս. Աթոռին եւ Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցիին, եւ ի պարծանս հայ ժողովուրդին. ամէն :

Ապա Ս. Պատրիարք Հայրը ժողովուրդին դարձած արտասանեց իր ուխտի խօսքը :

կը հաստատուի բարձրագոյն հաւանութեամբը Յորդանանի Հաթիմական Քաղաւորին՝ Նորին Վեհափառութիւն Հիւսէյն Առաջինի կողմէ, որով զիս իրաւասու եւ նոյն ասեւն պատասխանատու կը կարգէ այս Աթոռի եւ Ս. Տեղեաց մէջ մեր ազգին ունեցած դարաւոր իրաւունքներուն եւ առանձնաւորութիւններուն :

Երջանիկ եմ նոյնպէս որ այս գահակալութեան իրենց շնորհաբաւ մասնակցու-

քիւնը կը բերեն մեր նուիրապետական բարձրագոյն Արքունքը՝ իրենց Գերազանդի ու Սրբազան ներկայացուցիչներով, իրական ու գործնական օրինակը տալով մեր եկեղեցւոյ սիրոյ, համբաւելութեան եւ միութեան նուիրական գործին:

Ու հիմա, երբ կը ստանամ հովուական այս ցուպը, կարծես ձեռքերէն անոնց՝ որոնք երկու դարեր Աստուծոյ եւ Ազգին սիրովն ու նուիրումովը ծառայեցին սրբազան այս ժառանգութեան, ստառու մը կ'անցնի հոգիէս, վասնզի իշխանութիւն խորհրդանշող այդ «—»-ն իր մէջ ունի սրբազան յոյժերն ու երանքներ բոլոր անոնց՝ որոնք դարուց ի դարս առին զայն այնքան օրհնուած իրենց ձեռքերուն մէջ, իւրաքանչիւր իր սրտէն, իր նուիրումէն, իր կրակներէն բան մը դնելով այդ խորհրդաւոր մականին: Թող անոնք, երջանիկ հոյլը այդ առաքինի հայրերուն, իրենց անմահութեան կայիէն օրհնեն եւ առաջնորդեն զիս դէպի իմ ծանր պատրտականութիւններուն կաստրումը:

Իխեմք քեզի դմակալ եւ շլասիչ պարագաներ կը միջամեն այս գահակալութեան: Ընտրութիւններ միշտ ծանր դէպքեր են մեր սոցալին եւ կրօնական կեանքին մէջ, յոր պատճառով անգրագործութիւններով, ճակատագրական ըսուելու չափ հետեւանքներով: Չարադէս բերումներ, նախընթաց չորս տարիներու ընթացքին, այնպիսի կացութիւն մը ստեղծեցին այս Արքունք տուրջ, որ հրաշքի մը պէտքը անհրաժեշտ է, բնականօրէն կեանք կարենալ ստեղծելու համար: Սրբ կը յօժարիմ դժուար այս դերին, պատճառն այն է որ կը հաւատամ այդ հրաշքին, որ դարեւր ի վեր միշտ արարչագործած է այս նուիրական Հաստատութեան մէջ, Աստուծոյ եւ մարդոց գործակցութեամբը, ինչպէս նաեւ կը հաւատամ ուխտակիր եւ միաբանակից եղբայրներուն եւ Ձեր բոլորին, այս Արքունք նկատմամբ Ձեր ունեցած սիրոյն եւ հաւատարմութեան:

Նքէ սպառազինութիւն բարոյական եւ հոգեւոր այս ուժերով, երբ մեր ուխտը արդարացնենք իր արդիւնաւորութիւններով, Յրուսաղէմի Ս. Յակոբեանց վանքը պիտի պայծառանայ վերստին իր խաղաղ գործունէութեամբը եւ իր մատուցանելի հաճախեալ ծառայութիւններովը: Դուք եւս, իմ սիրելի

եւ պատուական միաբանակից եղբայրներ, ուխտեալ յաջորդներ այս Սրբազան ուխտին նուիրուած մեծ հոգիներուն, ինծի հետ դուք եւս նորոգեցէ՛ք Ձեր ուխտերը, զորս կատարած էք այս Սուրբ Մեղանին առջեւ, հաւատարմօրէն, սիրով եւ համբաւելութեամբ շարունակելու Ձեր նուիրական գործը, ի փառս Աստուծոյ եւ ի ժողովրդին Հայաստանայն եկեղեցւոյ եւ այս Հաստատութեան:

Միացնենք մեր ջանքերը, որպէսզի ժամանակին մէջ ուր կ'ապրինք, մեր միջոցաւ եւս իրագործուի «ուխտս զոր երդուաւ Աստուած հարցն մերոց», պահելու համար մեր եկեղեցւոյ եւ ժողովուրդին կեանքը, խաղաղութեան եւ արդարութեան մէջ:

Իհնանք գնահատել Հաւիմական Յորդանանի արդարամիտ եւ աննախանձ Կառավարութեան հովանաւորութեան ներքեւ ապրելու այս մեծ պատեհութիւնը եւ հայցեմք ի Թագաւորէն Թագաւորաց, պահպանել Նորին Վեհափառութիւն Հիւսէյն Ա. Թագաւորի քանկագին կեանքը, շնորհելով իրեն եւ իր ազնուազարմ բովանդակ գերդաստանին եւ կար օրեր երջանկութեան:

Այս առիթով մեր խորին շնորհակալութիւնը նույնպէս Յրուսաղէմի եւ Ս. Տեղեաց Կառավարիչ՝ Նորին Վեհափառութեան Հասան Էլ Քարպիլին, Նորին Վեհափառութեան պատական ներկայացուցչին, որ բուս իր լաւագոյնը որպէսզի Յրուսաղէմի մեր Ս. Արքունք գտնէ իր խաղաղութիւնը, տարիներու ժողովրդագործութիւններէն վերջ:

Շնորհակալութիւն նույնպէս Ձեզի բոլորիդ, պատուական գաւակներ Հայաստանեայց Ս. եկեղեցւոյ, ալօքեցէ՛ք հանապաղ որպէսզի Տերն Տերանց եւ երկնաւոր Բանապալապետն Յիսուս Քրիստոս ի խաղաղութեան պահէ զազգն մեր սիրելի, զմնացուած ժողովուրդեան մերոյ, ի հաստատութեան՝ զեկեղեցի մեր Սուրբ, ի պայծառութեամբ՝ զԱռաքելական Արքունք Սրբոյ Ուխտիս եւ զՄիաբանութիւն նորա:

Հաւատարմ է Աստուծոյ իր խոստումին մէջ, հաւատարմ լինիմք նաեւ մեզ մեր ուխտերուն մէջ եւ մեր կեանքովը փառաւորենք զկամս առնակալին Աստուծոյ, որ է օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

Այս ատենաբանութեան վերջ. Ա.Տեհ.

Ս. Պատրիարք Հայրը կ'իջնէ բեմէն, առաջ-
նորդուած վեց եպիսկոպոսներէն, ու կը
բարձրանայ Տիտանդորք Առաքելական Ա-
թոռի պատուանդանին վրայ, իրրեւ լրումը
է պատկը գահակալութեան այս հանդիսու-
թեանց, Մինչ զպիւրները կ'երգեն Եկզրիւր
կենաց և փրկութեան մերոյ Հոգի Հօր և
Որդւոյ. . . . . շնորհազարդ պայծառացո
ղգաւազան իշխանութեան մերոյ Հայրա-
պետին . . . . . : Հոգեւորական դասը կը մօ-
տենայ զոյգ առ զոյգ և հանդերձ խոնար-
հութեամբ իր յարգանքն ու շնորհաւորու-
թիւնները կը յայտնէ համբուրելով իր Պե-
տին աջն ու ձեռքի խաչը: Սրբազան Հօր

խարհական օտար հրաւիրեալները և մերազն
ժողովուրդը: Եկեղեցիի գաւթին մէջ Նո-
րին Ամենապատուութիւնը կը դիմաւորուի
խլացուցիչ ծափահարութեամբ ինչպէս նաեւ
յարգանքի և ուրախութեան արտայայտու-
թիւններով:

ՀԻՒՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՅՐԱՐԱՐԱՐԱՆԻ ԴԱՀԼԻԺԻՆ ՄԷՋ

Պատրիարքարանի ընդարձակ դահլիճը,
քոյնտի սենեակները և Պատրիարքարանի
խոշոր անցքը, քիչ կուզային երեք հազարի
հասնող օտար և հայ բազմութեան: Պատ-

Նորին Վսեմ. Հառան էլ Քաթիպ, Սուլապեմի եւ Ս. Տեղեաց Կառավարիչը,
կը զննուարեւ Ս. Պատրիարք Հայրը:

Աթոռոյ Պատրիարքական տուած ճաշ-
պանիւսով կը փակուի Եկեղեցիի մէջ կա-
տարուած այս յոյժ տպաւորիչ արարողու-
թիւնը: Եւտոյ վերստին կը կազմուի թա-
փօրը և Ս. Աթոռոյ Պատրիարքական օրհ-
նարի՝ «Օրհնեցէք զՏէր յօրհնութիւն ի
շնորհի երգեցողութեամբ թափօրը կը բարձ-
րանայ Պատրիարքարան: Ամեն. Ս. Պատ-
րիարք Հօր կը հետեւին հոգեւորական և աշ-

րարքարանի գահլիճին մէջ երբ Սրբազան
Պատրիարք Հայրը բարձրացաւ իր Աթոռը
և հիւրերը գրաւեցին իրենց տեղերը, Ժա-
ռանգաւոր սաներ երգեցին Յորդանանի աղ-
գային մազթերգը: Սրբազան Հօր ճաշ-
պանիւսէն վերջ, յանուն Թագաւորին իր
շնորհաւորութիւնները յայտնեց Սուլապեմի
և Ս. Տեղեաց Կառավարիչ Հառան էլ Քա-
թիպ, որ գահակալութեան այս հանդէսին

կը ներկայացնէր Նորին Վեհ. Յորդանանի թագաւորը: Ս. Պատրիարք Հայրը իր սրբաւորներն շնորհակալութիւնը յայտնեց Մուհամմէդին և բարեմաղթութիւնները բրաւ Նորին Վեհ. Հիւսէյն Ասաջիկին արեւատու թեան համար: Հիւսէյնը պատուասիրուեցան շաւրանիայով և այլ ըմպելիներով:

Գահակալութեան այս հանդիսութեանց ներկայ էին, թէ՛ Եկեղեցի և թէ՛ Պատրիարքարան, բացի ծովածաւայ ըստեղու չափ բազմութիւնէն, նաև հետեեալ պաշտօնական հիւրերը:

ՀԱՅԵՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐ

Յունաց Ամեն. Ս. Պատրիարքի կողմէ՝ Պատր. Փոխանորդ Գերշ. Տ. Աթենակորաս Արքեպոս., Պատրիարքարանի Աւագ Բարատաղարը և Դիւանապետ Արշիմանտրիթ Վասիլիոս:

Հատինաց Ամեն. Ս. Պատրիարքի կողմէ՝ իր ներկայացուցիչն ու Դիւանապետը:

Պապական Նուիրակիրն կողմէ՝ իր ներկայացուցիչը:

Ճրանչիսկեան Միաբանութեան կողմէ՝ Տեղապահը և Ս. Տեղեաց Բարատաղար Հայր Ռօք:

Ղպոսց Եպոս. Գերշ. Տ. Անպա Պատրիոս և իր հետեորդները:

Ասորաց Եպոս. ական Փոխանորդ Հայր Պուլոս մէլէֆ և իր հետեորդները:

Նապէշաց Կպո. Գերշ. Տ. Աբրա Յիւրբոս և իր հետեորդները:

Յոյն-Կաթոլիկ Պատր. Փոխանորդը:

Դոմինիկեան Միաբանութեան ներկայացուցիչը:

Ճերմակ Հայրերու Մեծաւորը:

Ֆրէներիկ Վարժարանին Տնօրէնը:

ՊԵՏԱԿԱՆ ԵՒ ԳԱՂԱՔԱՅԻՆ

ՊԱՇՏՈՆԵԱՆԵՐ

Ն. Վսեմ. Հասան էլ Բաթրայ, Կառավարիչ Երուսաղէմի և Ս. Տեղեաց, իբր ներկայացուցիչ Ն. Վեհափառութիւն Հիւսէյն թագաւորին:

Երուսաղէմի Ընդհ. Ոստիկանապետ Իպրահիմ Պէյ Բրէշլան:

Երուսաղէմի Մուլթասարըֆ Համտի Պէյ Ռալաֆ:

Երուսաղէմի Գաղաքապետ Ռաուհի Պէյ Ռաթրայ:

Երուսաղէմի Ընդհ. Զօրաց Հրամանատար Ռասմը Պէյ Ապու-Շրէհմէհ և իր փոխանորդը՝ Սիլ Պէյ Մուլթաք:

Հին Գաղաքի Ոստիկանապետ և Սրբատեղեաց Հսկիչ Սատրպ Պէյ Նազիֆ:

Նապուսի Զինուորական Ընդհ. Հրամանատար Ռալէտ Պէյ էլ Սահն:

Գատաւորներ, Կառավարական բարձր պաշտօնատարներ, Զինուորական բարձրատիճան Սպաներ, Ոսրհրդարանի անդամներ, Փաստաբաններ, Բժիշկներ և Երուսաղէմի աւագանիէն այլ անձնաւորութիւններ:

Ներկայ էին նոյնպէս Ամերիկեան, Լիբանանեան, Թրքական և Սպանական Ընդհ. Հիւպատոսները, և Անգլիական և Յունական Հիւպատոսներու փոխանորդները:

ՇՆՈՐՀԱՌՈՐԱԿԱՆ ՇԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Պուէնոս-Ալրէս

Նորին Ամենապատուութիւն Պատրիարք

Եղիշէ ՏէրՏէրեմն

Հայոց Պատրիարքարան

Էլ-Գուտս, Ամման, Երուսաղէմ

Կը շնորհաւորենք Ձեզ Ձեր Երուսաղէմի Պատրիարք ընտրութիւն առիթով: Մեր իրեղակցութիւնները Ձեր ուրախ գահակալութեան, ինչպէս նաև Ս. Յակոբեանց Միաբանութեանը: Սրտանց կը մաղթենք որ Ս. Յակոբայ Աթոռ տեղական ըլլայ և Ձեր սուրբ առաքելութիւնը յաջող խաղաղութեան մէջ և մեր Ս. Եկեղեցւոյ միասնականութիւնը Ս. Էջմիածնի օրհնութեամբ: Հայկազուն Սրբազանը մեզ կը ներկայացնէ արարողութեան ընթացքին:

Սիրոյ ողջունելու

ՎԱՋԻՆ ԱՌԱՋԻՆ

Նորին Ամենապատուութիւն Պատրիարք

Եղիշէ ՏէրՏէրեմն

Հայոց Պատրիարքարան, Երուսաղէմ

Հին քաղաք

Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդը շնորհաւորում է Ձեր ընտրութիւնն ու գահակալութիւնը, Սուրբ Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքական

Աթոռին վրայ և մաղթում է Ձեզ բեղմնաւոր ու խաղաղ գործաւնեւթիւն, յօգուտ Հայ Եկեղեցու, Սուրբ Աթոռիդ Միաբանութեան և Հայ Ժողովուրդի:

Գերագոյն Նոգեւոր Խորհուրդս լիազօրում է Գերաշնորհ Հայկազուն Եպիսկոպոս Աբրահամեանին, Ներկայացնելու Մայր Աթոռիս Միաբանութիւնն ու Գերագոյն Նոգեւոր Խորհուրդը, գահակալութեան հանգիստութիւններին:

Եղբայրական ողջոյններով, աղօթակից՝

ՍԱՀԱԿ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Ատենապետ Գերագոյն Նոգեւոր Խորհուրդի

Նորին Ամենապատուութիւն

Եղիշէ ՊԱՏՐԻԱՐԺ

Երուսաղէմ

Բառն ուրախութեամբ իմացանք Ձեր ընտրութեան թագաւորական հրովարտակի ըստացումը, ինչպէս նաեւ բարձր պատուոյ շքանշանի պարգևատրութիւնը: Կը ներկայացնենք մեր անկեղծ և սրտագին շնորհաւորութիւնները: Գահակալութեան արարողութեան խորհէն Արքեպիսկոպոս պիտի զլիաւորէ մեզ ներկայացնող պատուիրակութիւնը:

ՁԱՐԵՆ Զ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԿԵԼԻԿԻՈՅ

Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքութիւն

ՆՈՐԻՆ ԱՄԵՆ. Տ. ԵՂԻՇԷ ՍՐԱՅԱՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Պատրիարք Աթոռոյն Սրբոյ Երուսաղէմի

Դոհունականութեամբ տեղեկացանք պետական վաւերացման, Ձեր Պատրիարքական ընտրութեան: Կանգեղք ընդունել ջերմագին շնորհաւորութիւններ յաղողութեան լաւագոյն մաղթանքներով: Գահակալութեան հանգիստութեանց մեր կողմէ ներկայ պիտի ըլլան Աթոռի Միաբաններէն Մեքսիկայի և Գերոգ Վարդապետները: Սիրոյ ողջունելու

ԻԱՒ ԱՐԺ. ԱՋԱՊԱՆԵԱՆ

Նորին Ամենապատուութիւն

Եղիշէ ՊԱՏՐԻԱՐԺ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

Շնորհակալութիւններ Ձեր Սրբութեան սրբապինի հրաւերին, 21 Օգոստոսին, և քառաքաղ շքանշանի տրուելութեան: Շատ կը ցաւիմ գահակալութեան արարողութեան ներկայ գտնուելու անկարելիութեանս: Լաւագոյն մաղթանքներ այս հանգիստութեանց առթիւ:

ԱՋԻԷՏՕ ԲԷՐՏԻԿԱՍՕ

Նախագահ

Գալուստ Կիւլպիկեան Նիմֆադիւթեան

ՊԱՏՐԻԱՐԺ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆ

Պատրիարքարան Հայոց, Երուսաղէմ

Շնորհաւորութիւններ գահակալութեան առթիւ: Էի կարենալ ներկայ գտնուելու կը ցաւիմ: Կ'աղօթեմ Ս. Աթոռի բարգաւաճման համար:

ՍԵՐՈՎՅԷ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Կաթղ. Պատուիրակ Երուսաղէմ Թեմին

Նորին Գերապապոսութիւն

Եղիշէ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆ, ՊԱՏՐԻԱՐԺ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

Ձեր Գերապատուութեան Երուսաղէմի Պատրիարք ընտրութիւնը խորին հաւոյքով իմացանք:

Կը մաղթենք Ձեզ երկար կեանք, յաղողութիւն և բարգաւաճում Միաբանութեան:

ԻՈՐԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Առաջնորդ Հայոց Լիբանանի

Պուէնոս - Այրէս

Նորին Ամենապատուութիւն

Եղիշէ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆ

Պատրիարք Հայոց

Ուրախութեամբ կ'ողջունենք Ամենապատուութեանդ գահակալութիւնը: Կը մաղթենք երկար և արդիւնաւոր տարիներ, ի վառս Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ և ի պայծառութիւն Սուրբ Աթոռոյ:

ԲԱՔԳԷՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Ճէքսըն - Հայթ

Եղիշէ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆ

Հայոց Պատրիարքարան

Էրն քաղաք, Երուսաղէմ

Ընդունեցէք անվերապահ և սրտագին շնորհաւորութիւններս եղբայրութեան պաշտօնի վերահաստատման առթիւ: աղօթող եմ իմ Տէրը Ձեզ զօրավիգ լինի և տայ Ձեզ ուժ՝ յաղողութեամբ ծառայելու և պանծացնելու Սրբոց Յակոբեանց մեզ շատ սիրելի դարաւոր մեր ժառանգութիւնը:

ՄԱՄԲՐԷ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԳԱԼՅԱՅԵԱՆ

Նիւ Եորք

Եղիշէ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆ

Ս. Յակոբ, Հայոց Պատրիարքարան

Շնորհաւորութիւններս Ձեր Երուսաղէմի Պատրիարք ընտրութեան առթիւ: Աստուած

Ձեզ երկար կեանք պարգևէ և գերազանց առաջնորդութիւն՝ Ձեր ապագայ շանքերուն մէջ:

ՀԻՄՆԵ՛ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Հին Երուսաղէմ, Ս. Յակոբեանց վանք

Նորին Ամենապատուութիւն
ԵՂԻՇԷ՛ ԱՐՔԵՊՍ. ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ
Պատրիարք Հայոց

Ձեր Պատրիարք ընտրութեան առթիւ կը ներկայացնեք Ձեր Ամենապատուութեան մեր շնորհաւորութիւնները՝ լաւագոյն մաղթանքներով և կը խնդրեք Ամենակարողէն Ձեզ առական բարգաւաւանում:

ՂԵՒՈՆ՛ ԱՐՔԵՊՍԿՈՊՈՍ
Առաջնորդ Հայոց Բերիոյ Թեմի

Նորին Ամենապատուութիւն
ԵՂԻՇԷ՛ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ

Շնորհաւորելով Ձեր Պատրիարք ընտրութեանը Ս. Երուսաղէմի, կը մաղթեմ որ Աստուծոյ օրհնութիւնը Ձեր վրայ լինի և պարգևէ յաջողութիւն:

ՏԱՃԱՏ ԵՊՍ. ՈՒՐՁԱԼԵԱՆ
Առաջնորդ Հայոց Գամիշլիի

Նորին Ամենապատուութիւն
ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԵՂԻՇԷ՛

Երուսաղէմ

Ձեր Պատրիարքական ընտրութեան և Գահակալութեան առթիւ մեր եղբայրական և սրտագին շնորհաւորութիւնները:

ԱՐՏԱԿ ԵՊՍ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
Առաջնորդ Թէհրանի

Նորին Ամենապատուութիւն
ԵՂԻՇԷ՛ ԱՐՔԵՊՍ. ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ,

Պատրիարք Հայոց Երուսաղէմի

Ձերմագին շնորհաւորութիւնները Ձեր Գահակալութեան առթիւ: Աստուած Ձեզի երկար կեանք և բարգաւաւ գործունէութիւն պարգևէ:

ՍԱՀԱԿ ԵՊՍ. ԱԹՎԱԶԵԱՆ
Առաջնորդ Յունաստանի Հայոց

Նորին Ամենապատուութիւն

ԵՂԻՇԷ՛ ԱՐՔԵՊՍ., ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԵՐՈՍՍԱՂԷՄԻ

Ընդունեցէք լերմագին շնորհաւորութիւններ Ձեր Գահակալութեան բարեբաւակ առթիւ: Աստուած խաղաղութիւն և միութիւն պարգևէ Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցիոյ:

ԿՈՄԵՏԱՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Նորին Ամենապատուութիւն
ԵՂԻՇԷ՛ ԱՐՔԵՊՍ. ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ
Պատրիարք Երուսաղէմի

Ձեր Գահակալութեան առթիւ կը ներկայացնեք յարգալից ողջոյններ և մաղթանքներ Հայոց Պատրիարքութեան: Աստուած օրհնէ Ձեզ և Ձեզի հաւատարիմ հոգեւորականներն ու ժողովուրդը, որպէսզի կարենաք ապրիլ աստուածային սուրբ միութեան և համերաշխութեանը մէջ:

ՃԷՕՃԻՐ՝ ԱՐՔԵՊՍ. ՔԱՆԹՐՈՐԸՐԻԻ

Նորին Ամենապատուութիւն
ԵՂԻՇԷ՛ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅ ԵՐՈՍՍԱՂԷՄԻ

Ձեր Գահակալութեան առթիւ Ձեզ կը մաղթեմ ուժ և կարողութիւն և աստուածային առաջնորդութիւն:

ՀԱՅՐ ՍԱԹԹՐԻ ՌԷԻԹ

Նորին Ամենապատուութիւն
ԵՂԻՇԷ՛ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԵՐՈՍՍԱՂԷՄԻ

Ձեր Գահակալութեան առթիւ մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները Ձեզի և Ձեր Միաբանութեան բոլոր անդամներուն: Աստուած թող միշտ անսասան պահէ Հայոց Եկեղեցին:

ԺՁԷՃ ԽՈՒՐԻ

Արքեպիսկոպոս Տիւրոսի

Նորին Ամենապատուութիւն
ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԵՂԻՇԷ՛

Մեծ հաճոյքով Ձեր Ամենապատուութեան կը յայտնեմ սրտագին շնորհաւորութիւնները արքայական հաստատման առթիւ: Վաղութեմ ի սրտէ որ Տէրը Ձեզի պարգևէ ոյժ և յաջողութիւն Ձեր մարգարեական գործին մէջ, որուն համար ծնած էք Դուք, և տայ Ձեզի առողջութիւն և երջանկութիւն ըստ ամենայնի:

ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ Սպայակոյտի Պետ
ՋՕՐԱՎԱՐ ՀԱՊԷՍ ՄԱՆԱԼԻ

Կորին Ամենապատուութիւն

Եղիշէ ՊԱՏՐԻԱՐԺ

Ընդունեցէք մեր սրտագին շնորհաւորու-
թիւննիր Զեր բարեբաւտիկ գահակալութեան
առիթով. Առտուած Զեղի պարգեւէ ամէն յա-
յդուծին Զեր բոլոր բարի գործերուն մէջ:

ԵՊՍ. ՆԱՀՄԷՄԱՆՍԻԱՆ,

Կորին Ամենապատուութիւն

Եղիշէ ԱՐԲԵՊՍ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆ

Պատրիարք Հայոց Երուսաղէմի

Լաւագոյն մաղթանքներ Զեր գահակալու-
թեան առիթով. Կրկար կեանք և ամէն յաջ-
ղութիւն կր մաղթենք Զեզի:

ԱՐԲԵՊՍ. ԱՍՍԱՆ

ՅՈՐԴԱՆԱՆ

ՏՊ. Սալիպա Սախա
Ամառ Զաքի էլ Առթա
ձոր Աքա
Էրուսրա Միշէ
Թորա Այաքիւն
Անշէ և Շահանգուխտ փանտեան
Տիրան Ոսկերիւն
Հայկ փէլթէքեան և զաւակը
Յակոբ Պէտէպեան
Վարուստ Էթէմէպեան
Արշակ և Խաչիկ Սարգիսեան
Սարգիսեան ընտանիք
Սահակ Գանաշեան
Բարդէն Սիմոնեան
Սահպան Մարգարեան
Յովնէփ Հալէպեան
Բեծայ Հալէպեան
Հազարա Պաղասարեան
Լևոն Քէնայեան
Սուքիառ Տաքէսեան
Սուքիառ Նազգաշեան
Յակոբ Յակոբեան
Կարապետ Գարամանեան
Վահան Կէտիկեան
Անտ Խորոզեան
Պ. Քէօլէեան
Ա. Քէօմիւրնեան
Քէօլէիլթեան ընտանիք
Քէլէկեան ընտանիք
Յակոբեան, Կիւլինեան, Քէլէնեան
Սարգիս և Սօֆի Գարատիւնեան
Գաշեան
Գալուստեան
Սալահ Սահիմթ (Ներքին Գործոց փոխ
Նախարար)

Երուսաղէմ

Ամման

Ենթիմիք

Ռամալլա

Նապոլի

Ս. ԷԶՄԻԱՆԻՆ

Դիւան Մայր Աթոռոյ Էջմիածին
Արթուր Հատիտեան, Եղիշէ Վարդեմեան

ԼԻԲԱՆԱՆ

Տ. Գեորգ Քնշ. Սէմէրնեան Պէյրութ
Տ. Թարսիսի Քնշ. Կէպէնեան
ՏՊ. Վահան Գալալ
ՏՊ. Երուսաղ ձիւթեան
ՏՊ. Ասոր Գալապեան
Բորթ. Բարսեակ Թովմասեան
Բիւզանդ Եղիայեան
Անուշաւան Սիմոնեան
Վահէ Օլապեան
Քէմանչիտ Ռուբէն
Գեղամ Տանիկեան և ընտանիք
Հայկ Պալեան
Անուշաւան Զոհանկիւնեան
Բազարատ Պազալեան

Աթոռնեան ընտանիք	Պէյրուք	Հովիւ Եղեմի	Վ. Խապիա
Արթին Պէյրուք	»	Թաշիկ Ինճեան	Սան-Յամսիսկո
Բարգամ Գալապեան	»	Յակոբ Նազըրեան	Նիւ Եոթ
Կարօ Մուրատեան	»	Եղուարդ Գալապեան	»
Տիգրան Գալապեան	»	Հայր Յակոբեան, Մելիքեան	Հաթպօրօ
Միսաք Աղիբեան	»	Վահան Օնանեան	Տիքոյոյ
Ժիրայր Տէմիրճեան	»	Գէորգ Աստուծոն	Շիքակօ
Յարութիւն Եսայեան	»	Էտուարտ Նաթուր	Սանթա Բոզա
Յարութիւն ձէրճեան	»		
Գասպար Մեհակ	»	ԱՅԼ ԵՐԿԻՐՆԵՐ	
Թաղեան ընտանիք	»	Հայկ Առաքելեան	Պուկնոս Այթն
Խաչատուրեան ընտանիք	»	Եղուարդ Իւթիւնեան	Փարիզ
Տառնապետեան	»	Վահան Սարգիսեան	Ասթու-Ապէլա
Տիրան և Խաչիկ Պալըքեան	»	Սարիս ձուճաա	Թէհրան
Ջապէլ, Շաքէ և Ալիէ	»		
Բիէր Մաթհիս և ընտանիք	»		
Արամ Վարդապետ	Պիմէյա	ԵՆՈՐ ՀԱՌՈՐԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ	
Սովլետ Տէր Գալուստեան	Ջանլէ	ՅՈՐԴԱՆԱՆ	
Յովհաննէս Թիւթիւնեան և զաւակներ	Ա. Բանսա	Գարապետ Անդրէասեան	Երուսաղէմ
Ժաշէ Աղատեան (Գորգանեան)	»	Հապիկ Ապու Հապիկ	»
		Մէնէտ ձիտաա	»
		Ատէլ Մուսամմէտ էլ Թիրհի	»
		ձուպրան Իլիաս էլ Սիրիանի	Բեքլինէմ
		ձապրա էլ Անճար (փառաբան)	Ռամալլա
ՍՈՒՐԻԱ		ԼԻԲԱՆԱՆ	
Տ. Սահակ Բնյ, Պալեան	Հալիկ	Կարօ Գէորգեան	Պէյրուք
Տ. Արամ Բնյ, Գէնայեան	»	Յ. Գ. Թորոսեան, Ստեփան Արսլանեան	»
Գուրուսիան - Պարոյրեան	»	Ստեփան Արսլանեան (Տքթ. Հանրի)	»
Սիրական Գալապեան	»	Աւետիս Սարգիսեան	»
Բաբգէ Ասատուրեան	»	Վարդգէ Յ. Սեդրաքեան	»
Լառանեան ընտանիք	»		
Ժիրայր Պոյանեան ընտանիք	Դամակոս	ՍՈՒՐԻԱ	
Գէորգ Յարութիւնեան	»	Տ. Վահան Բնյ, Գրիգորեան	Լաքսիէ
Հրանդ Գրիգորեան	»	Ջենոր Վահանեան	Դամակոս
Լեւոն Ոչուանի	Գամիլի	Կորիւն Տէր Յովաննէսեան	»
Ժիրայր Սայանեան	Պուսան	Միհրան Վարդանեան	»
		Արամ Գիտակից	Հալիկ
		Ֆ. Արիւն, փառաբան	»
ՅԳԻՊՏՈՍ		ԵԳԻՊՏՈՍ	
Տ. Ջուէն Վրդ. Ջիւլիանեան	Աղեֆանդիա	Մկրտիչ Անդրանիկ	Աղեֆանդիա
Ժիրայր Գամակեան	»	Էտուարտ Երուանդ Բէիքեան	»
Ռոկերիչեան, Նահաբեան	»		
Վահան Ղազարեան	Գանիլէ	ԲՈՒՐԻՔԻԱ	
Տիրան Կիրեղեան	»	Տ. Շահան Վրդ. Սլանեան	Իսթանպուլ
Հայկ Օնանէսեան	»	Արա Ահիսեան	»
Հայ Համայնք	Հէլուան	Կ. Մուրատեան	»
Հրանդ Արամեան, Նիկոլեան	Գալա	ԱՅԼ ԵՐԿԻՐՆԵՐ	
Հրանդ և Արփիէ Նազդալեան	»	Տ. Արշաւիր Բնյ, Սեօալեան	Պաղատ
Ռուբէն և Սիրվարդ Արամեան	»	Վահան Սարգիսեան	Ասթու-Ապէլա
Գեղամ և Ջուարթ Արամեան	»	Ստեփան Բանիկեան	Սիւսի
Գեղամ և Ջուարթ ձէլալեան	»	Խ. Մելքեան	Սոմերտոյ
		Գուրգէն ձանտան	Թորոնթօ
		Տքթ. Թաղաբեան	Նիկոսիա
		Իսա Եսաուպ Նանուտ	Բուէլք
ԼԵՊՐՈՍ			
Յարութիւն Տարաղեան	Նիկոսիա		
Պաղատեան ընտանիք	»		
ՄԻԱՏԵՍԱՆ ՆԱՀԱԿՆԵՐ			
Տ. Գառգիլ Ե. Վրդ. Գալանեան	Ուալիկոյր		
Տ. Վարդան Վրդ. Գալարանեան	Շիքակօ		
Տ. Վարդամ Վրդ. Եղիայեան	Շիքակօ		
Տ. Նշան Վրդ. Փափաղեան	Հալիկ		

ԱՐՑՈՒՆՔ ԵՒ ԱՐԻՒՆ

Արծիւն հեռուն,
 Կը սուգուի ծոցն երկինքներուն,
 Խորն անհառին՝
 Կը հալածէ որսորդն իր որս,
 Հնձուորն արտին մէջն է դիզեր
 Խուրձերն ոսկի ցօրեններուն,
 Ծառերուն տակ, մանեակ մանեակ,
 Հազար սուտակ ու կարկեհան:

Մարդն ու բնութիւն,
 Ծովուն մէջէն արեւներուն,
 Կը հանդերձեն հացն ու գինին,
 Երակներէն ու արգանդէն
 Ծառին, հողին:

Ժամանակն ալ, անցեալ, ներկայ,
 Ալիք ալիք լեցուիլ կ'երթայ
 Ապագայի գետին մէջ խոր,
 Յաւերժական նորաստեղծման,
 Ուժի, լոյսի նոր ժայթքերով:

Եւ օրերու բաժակներէն,
 Մենք կը խմենք գինին կարմիր
 Մեր վիշերուն,
 Մեծ եւ ազնիւ հոգիներու
 Ծորած արիւնն:
 Մինչ մերձակայ առսարակէն,
 Ժամացոյցի զարկերն հաս հաս,
 Կը յուղարկեն դիակն օրուան:

Ու մարդն անգոր,
 Լեցուն մանուկ պատրանքներով,
 Դեռ կը մնայ անգէտ կեանքի
 Խորհուրդներուն հրաւալի:
 Ինչ որ կ'ըսեն մեր խեղճ երթեր,
 Կը նըմանին
 Տերեւներուն վըրայ ինկած
 Հովի ձայնին.
 Իսկ մեր իղձերն ու երազներն՝

Շուրհեր անգայս,
Որոնց ներքև կը պառկի միշտ
Ըստուերն մահուան:

Ամէն խորհուրդ եւ ամէն ձայն,
Հովիւն ինկած ճիւղեր սրտում,
Անապատին մէջ արձակուած
Մարգարէի խօսքն անարգիւնք,
Արդարութիւն, բարիք, սէր, գութ,
Վարդեր մեռած,
Պարսէզին մէջ արքայական:

Սակայն կեանքի
Հանդէսին մէջն այս սրտաձայն,
Մեր իղձերուն, երազներու դիտուն գէմ
Դրբեր եւ Դուն խորն մեր հոգւոյն,
Ըստեղծումի եւ շինութեան
Բընազդն հրգօր,
Մեր վիշտերէն ու վէրքերէն,
Հանգներձեռն,
Անգին ծաղիկն իմաստութեան:

Շինողներ են մարդերն արի,
Քանդողներուն դէմ անարի,
Կառուցողներ արդարութեան
Մեծ տանարին,
Ազատելու գերութենէն Բաբելոնի,
Մարդերն ամէն,
Իրենց ցաւէն ու մեղքերէն,
Ու կանգնելու,
Տանարն աղուոր մեր իղձերուն,
Երազներուն անսամանդաղ,
Ձեռներով սուրբ, քարերով նոր:

Ահա նորէն,
Երկրագունդի չորս ծագերէն,
Տառապանքի համբաներէն,
Կուգան մարդեր,
Նորաստեղծման երազներով,
Կերտելու վաղն այս աշխարհին,
Քաղցր ու խաղաղ,
Եւ գրելու պատմութիւնն նոր,
Իրենց արեան կայլակներով:

Կուգան անոնք, յօժարակամ,
 Խարոյկելու մարմինն իրենց,
 Մութերուն դէմ մեր օրերուն,
 Որպէսզի միտս յորդին առաս,
 Մեր հողերէն,
 Լոյս ու բարիք, խաղաղութիւն,
 Խրհիթներուն եւ սիրտերուն,
 Որպէսզի վազն իշխէ օրուան
 Մեր նորածագ:

Վ.ՏԱՐԱՆԴԻ

ԵՅԱԶ ԶԷ՝ ՄԻՔԷ

Կը յիշեմ, պրզտիկ մանուկ էի ես,
 Արեւն կուգայի բըռնած մօրքս փէշն.
 Արեւն էր թառած կասարին՝ լեռան,
 Աւխարհն ընդարձակ սահար մը կարծես,
 Առնոսն ալ ըլլար՝ սահարին խորանն,
 Գետը աղմուկով կ'երգէր շարական,
 Ծառերն իրիկուայ աղօթքին կեցած,
 Երկիրն ու երկինքն այնպէ՛ս մօտեցած ...
 Մօրքս հարցոյցի.
 «Մարէ, աւխարհը երազ չէ՞ միթէ».
 Նայելով ինծի,
 Պատասխան տուա մայրքս զարմացած.
 «Աղօ՞թք թէ երազ, էտ մարդ չը գիտէ»:

Ու տարիները եկան ու անցան,
 Իրարմէ երկինքն՝ երկիրն հեռացան.
 Մանուկը արդէն կը ծերանայ ա՛լ,
 Բայց զանգերն երբոր կանչեն աղօթքի,
 Արեւն երբ թառի լեռան կասարին,
 Ու թուփերն երբոր լուռ չոփեն ծունկի,
 Աւխարհը նորէն կը դառնայ սահար,
 Երկինքը կարծես նորէն կ'իջնէ վար.
 Աւ ես հարց կուտամ ինծի այս անգամ.
 «Մեր այս աւխարհը երազ չէ՞ միթէ».
 Նորէն կը լքեմ մօրքս պատասխանն,
 «Աղօ՞թք թէ երազ, էտ մարդ չը գիտէ»:

Մ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԴՆԻԱՆԱԲԱՆԱԿԱՆ

ՄԵՐ ՀԱՒԱՏՔԻՆ ՔԱՆԴԻՉՆԵՐԸ

(ԵՐԷԿ ԵՒ ԱՅՍՕՐ)

Ցիրան Սրբազանի ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ԴԻՐՔ ՀԱՅ
ԵԿԵՆԵՑԻՈՑ գրգոյկին առիթով

Բ

Գերշ. Տ. Տիրան Արքեպս. Ներսիսեան, Հայ Եկեղեցւոյ Քրիստոսաբանութեան մասին 1957ին Սրբոց Յակոբեանց տպարանէն լոյս ընծայած է, անգլիերէնով, քսան էջ-նոց գրքոյկ մը, Վարդապետական դիրք Հայ Եկեղեցւոյ, որ ուսումնասիրութիւն մը կը թուի ըլլալ Միաբնակ-Երկաբնակ վէճին շուրջ, Հեղինակը կը ջանայ ցոյց տալ թէ ինչպէս Երկաբնակութիւն դաւանող երկու մեծ Եկեղեցիները, Հռոմվէական եւ Բիւզանդական, նահանջած են ժամանակի ընթացքին, Քաղկեդոնի ժողովին մէջ Իրենց բռնած գլորքերէն եւ մօտեցած են Հայ եւ Արեւելեան միւս Եկեղեցիներու հասկացողութեան եւ ուղղութեան. հետեւաբար, բաւ իրեն, Քաղկեդոնի եւ ոչ Քաղկեդոնական Եկեղեցիներու Միութիւնը ներկայիս աւելի հեշտու կարելի է իրադրոծել:

Իբրեւ յառաջաբան իր բուն ընկիւթին ու առաջարկին, Տիրան Սրբազան խնամքով կը շարահիւսէ երեք Տիեզերական ժողովներու վարդապետական եղբայրացութիւնները, կը խօսի ժամանակի աստուածաբանական երկու գլխաւոր դպրոցներու (Աղեքսանդրիոյ եւ Անտիոքի) տարակտրոնութեանց շուրջ, ինչպէս նաեւ (Աղեքսանդրիոյ եւ Կոստանդնուպոլսոյ) նախանձընդդէմ ոտնձգութիւններու, հին իմաստասիրութենէն փոխ առնուած կարգ մը ոչ նոյնիմաստ բառերու գործածութեանը մասին, վարդապետական բացատրութիւններու պարագային, որոնք նոյն ահմատութեանով եւ իմաստներով չեն հասկցուեր, Ճարտար բացատրութիւններով ցոյց կուտայ անտիոքութիւնն ու տկարութիւնը Երկաբնակ թէզին ու տարազին եւ գերազանցութիւնը Միաբնակ ըմբռնումին, Քրիստոսի երկու բնութիւն հասկացողութեանը շուրջ:

Մինչեւ հոս ոչինչ արտակարգ. գրքոյկի վերջաւորութեանը սակայն, Տիրան Սրբազան յանկարծ կը փոխէ մտածումներու իր ուղղութիւնը եւ կը յանդի շնախարհիկ սակեղբայրացութեան թէ՛ քանի որ Երկաբնակները Յիսուսի աստուածային եւ մարդկային բնութիւններու հարցը կը հասկնան ու կը բացատրեն Միաբնակներու պէս, ուրիշ Միաբնակներուն կը թիայ Նպաստաւոր ընդունելութիւն ցոյց տալ Քաղկեդոնի բանաձեւին նկատմամբ, ինչ որ ըրած է, իբր թէ, Ս. Ներսէս Շնորհալին, ձեռնով կողմնակից սակայն տարազի ճշգրիտ հասկացողութեան:

Նոր չէ որ եկեղեցական կարգ մը համաժողովներուն զացող միւր անպաշտօն եւ անպատասխանատու եկեղեցականները, բարեկարգութեան հովիւրէ տարուած, տգիտաբար կրկնեն թէ եկած է ժամանակը որ միւր Եկեղեցին ընդունի Քրիստոսի Աստուածամարդկային բնութեան մասին Դ. Տիեզերական ժողովին բանաձեւը: Կարծէք թէ դաւանական վերաքննութիւններն ու ապա մասին բերուելիք առաջարկները անհատական տեսակէտներու հարց եղած ըլլալին:

Տիրան Սրբազան ցարդ ոչ միայն ղէմ եղած էր այս կարգի մտածողներուն, այլ իր ամբողջ աստուածաբանական հմտութիւնը կիրարկել կը փորձէր ապացուցանելու Միաբնակութեան թէզին ճշմարտութիւնն ու գերազանցութիւնը: Երուսաղէմի Ժառանգաւորաց Վարժարանի եւ Ընծայարանի մէջ իր տեսչութեան եւ ուսուցչութեան օրերուն՝ այս մտածութեանով լիցուած էր ինքը, անուղղափառ եւ տգէտ յայտարարելու չափ Քաղկեդոնական տեսակէտին պաշտպանները, Հետեւաբար կը հարցնենք թէ ինչ պատճառներով իմըմտեցին որ գրելին մէջ ջուր խառնուէր եւ Տիրան Սրբազան պատրաստ ըլլար ընդունելու Քաղկեդոնի բանաձեւը, ինչպէս պատրաստուած էր ընդունելու, 1957ին՝ Անթիլիասը, Անկիւթան Եկեղեցւոյ բոլոր տեսակէտները եւ ի՞նչ հարկ ըլլար նոյնիսկ Պոստոյապականութիւնը, պահելու համար միայն իր տակէն փախչող Երուսաղէմի Պատրիարքական Աթոռը: Այս մասին առանձինն յետոյ պիտի խօսինք, ըսելու համար թէ կրօնական ու քաղաքական տեսակէտները իրարու հետ շփոթող եւ իրարու ի նպաստ

կիրարկել փորձող նոր օրերու այս իմաստունը, ինչո՞ւն կ'ուզէր այս կերպով ածանցելու ամէն ինչ, ինքզինքը սուղ ծախելու համար: Լեռ այժմ նկատու ունինք միայն յանդուգն ու անպատկառ զինուոր՝ զոր կը սիրէ և կը թելադրէ ընել Հայ Եկեղեցւոյ ուղղափառութեան ն սրբազան անցեալին գէժ դառող այս իմաստակը:

Հայ Եկեղեցին առաջին օրէն միութեամբ և Քաղկեդոնի ժողովը և Քրիստոսի աստուածմարգութեան մասին Լեւոնեան երկու բնութիւն ի միում աննկաւորութեամբ բանաձեւը, և Ղպտի, Հապէշ և Ասորի Եկեղեցիներու հետ հաստատ մնացած է նախկին կիրեղեան մի բնութիւն Բանին մտմանցելով ուղղափառ բանաձեւին վրայ: Լեւոնեան բանաձեւին հանդէպ թոյլատու զանուոգնելու կարծիքով՝ ան նոյն իմաստը ունի կիրեղեան բանաձեւին հետ, զոր ուրիշ դարձեալ քով մը ամուսնութիւն բազկացեալ յերկուցս կը թարգմանեն, որով մին միւսին յետագարձ ընթերցումը կը նկատեն, կամ Քաղկեդոնականը՝ բացատրողական ձեւ Եփեսոսականին:

Դժուար է հաստատել թէ այդ երկու բանաձեւերը ինչպէս միմեկին միտքը կրնան պարունակել և ինչպէս Քաղկեդոնականը կրնայ բացատրուած ձեւը նկատուել Եփեսոսականին, երբ ինք նախ բացատրութեան կը կարօտի: Արդարեւ առանց բացատրութեան այդ բանաձեւը լիովին նետարական է, բացատրուելէն յետոյ՝ մեղմացած նետարականութիւն կը բուրդէ: Բանաձեւ մը իր ամփոփ տարազին մէջ, չի կրնար բացատրութիւն պարունակել ոչ ալ բանաձեւ մը ուրիշ բանաձեւով մը կրնայ բացատրուիլ: Լաւ բանաձեւ մը դաւանանքին էութիւնը պէտք է կարենայ արտայայտել: Այս տեսակէտով պէտք է խոստովանել թէ Եփեսոսական բանաձեւը աւելի յստակ, հասկնալի և ուղիւ է քան Քաղկեդոնականը:

Ամի բնութիւն Բանին մարմնացելոյ՝ բանաձեւը փարսախներով հեռու է «Ամուսնութիւն բազկացեալ յերկուց» տարազէն, հետեւաբար աստուածարան ըլլալու պէտք չկայ, հասկնալու համար տարբերութիւնը որ կայ Եփեսոսական և Քաղկեդոնական բանաձեւերուն միջև: Այս թիւրիմացութիւնը

չատ հին է, և կը սկսի Օձնեցիի բացատրողականին պերկուցս բառէն, անճշգորէն առնելով զայն իրեն երկու բնութեանց գոյութիւն, որ Օձնեցիի մտքին մէջ չկար անշուշտ: Մեր Եկեղեցւոյ դաւանանքը, ինչպէս և նախին քրիստոնեայ հայրերուն, կը մերժէ երկուութիւնը յետ միաւորութեան, հետեւաբար «երկու» բացատրութիւնը իրեն մեկնաբանութիւն միայն կարելի է գործածել, բայց ոչ իրեն դաւանանքի էական արտայայտութիւն՝ բանաձեւ մէջ, ուր «Ամուսնութիւն» բառն է որ պէտք է իր կշիռը ունենայ: «Ամի բնութիւն» կ'ըսենք՝ այդպէս անբաժանելի և անճառ միութեան Բանին և մարմնոյն, որովհետեւ մեր Եկեղեցւոյ դաւանանքը միութիւնն է, «մի» անձն, «մի» դէմ և միաւորեալ մի բնութիւնն: Հայ Եկեղեցին կ'ընէ դունի Աստուածորդին իրեն կատարեալ Աստուած և իրեն կատարեալ մարդ, իւրաքանչիւրին յատկանիշերը զիրար ամբողջացնելով: Երբ Քրիստոս աստուածային գործը կը կատարէ, չ'անջատեր անկէ իր մարդկային հանգամանքը և փոխադարձաբար:

Քաղկեդոնի բանաձեւը, պահելով «երկու» բնութիւնը բացատրութիւնը յետ միաւորութեան, ամենէն նպատաւոր մեկնաբանութեամբ իսկ երկու բնութեանց անջատ գոյութիւն կը հասկցնէ, իւրաքանչիւրը անջատօրէն, ըստ իր յատկանիշերուն գործող և անջատօրէն ենթակայ: Ըստ Լեւոնի տուածարին, թէ և Քրիստոսն անձին մէջ աստուածային և մարդկային բնութիւնները միացած են, սակայն իւրաքանչիւրը իրեն յատուկ դերը կը կատարէ: Ըստ քաղկեդոնականներու, չարչարանքը՝ որ մարմնոյ յատուկ է, մարդն է որ կրած է, և ո՛չ Աստուածը: Այս պատճառաւ կը մեղադրեն հայերս, որ ի դէմս Որդւոյն երգուած «Սուրբ Աստուած»-ին վրայ «որ խնայեցար» կ'աւելցնենք: Քաղկեդոնականներ տարօրինակ հակասութեան մէջ ինկած են, ընդունելով Յիսուսի մօր Աստուածամայր ըլլալը, այսինքն ընդունելով Աստուծոյ ծնած ըլլալը և մերժելով Անոր չարչարուիլը, մարկուքն ալ մարմնական յատկանիշեր, մարդուն յատուկ: Աւելի կարեւորը, եթէ նոյն Աստուածամարդը չէ խաչուողը, մեռնողը և յարութիւն առնողը, «՛ւր կը մնայ ուրեմն

փրկագործութեան խորհուրդը, յարութեան գաղափարը՝ որուն վրայ կանգնած է քրիստոնէութեան կրօնը:

Ճիշդ է երեք ըսել թէ Եփեսոսի և Քաղկեդոնի բանաձեւերուն տարբերութիւնը ձեական է, և թէ, ինչպէս սովոր են ընդհանրապէս քաջատարիւ, հայերը չընդունեցին քաղկեդոնական բանաձեւը որովհետեւ ո՛չ թէ սկզբունքով հակառակ էին, այլ պարզապէս որովհետեւ ճերմակ մնութիւնը նետադրականներու բանաձեւին հետ շփոթութիւն յառաջ կը բերէր և Հայաստանի մէջն ու գուրսը գործաւոր ըլլալով նետադրականները, պարտաւարէինք Վրէ քնութիւնն բանաձեւը պահել:

Եթէ տարբերութիւնը իրապէս երկու բանաձեւերու մէջ էական չըլլար, ալ լոկ ձեական՝ մեր նախնիք մինչև մահ չէին հակառակեր քաղկեդոնականներուն և չէին կրէր անտանելի հալածանքներ յոյներուն կողմէ, պարզապէս ձեական բառերու սիրոյն: Մեր նախնիք շատ լուսամիտ էին և հասկցած էին էական տարբերութիւնը այդ երկու բանաձեւերով ներկայացուած դաւանանքներուն: Մեր Եկեղեցին չէ ընդունած Քաղկեդոնի դաւանանքը իր բանաձեւով, որովհետեւ զայն ուղղափառ չէ գտած:

Յաճախ, քաղաքական փափուկ կացուելութիւններու ճնշման տակ, մեղմացնելու համար մեզ սպառնացողներու թշնամանքը, մեր հայրապետները շատ անգամներ յայտարարած են թէ՛ երկու կողմերու դաւանանքին միջև մեծ չէ տարբերութիւնը, այնուամենայնիւ մերիններ բնաւ չեն փոխած Կիւրեղեան բանաձեւը:

Հայ Եկեղեցին իբրև զբաւ հայ ժողովուրդի գոյութեան, ունի իր ուրոյն դաւանանքն ու ծէսը: Այս տեսակէտէն մեր Եկեղեցիի արժէքը անբաղդատելի է, հետեւաբար անոր ուրոյն գոյութեան կարեւորութիւնը՝ անսահման: Ահա թէ ինչու դաւանական հիմնական կէտերու շուրջ եղած թոյլտուութիւններն ու տատամտումները, վտանգներ և գաւազդութեան փորձեր են անոր ինքնուրոյնութեան և ուղղափառութեան զէմ:

Եթէ Քրիստոնէական Եկեղեցիներու միջև միութիւն պիտի հաստատուի, ինչ որ խիստ ցանկալի է, ատիկա պէտք է ըլլայ փոխա-

գարձ յարգանքի, իրաւունքներու ճանաչման և սահմաններու անբռնարարելիութեան հիման վրայ: Հայնախոհութիւնը, որ մեր Եկեղեցիի հիմնական տառաքինութիւնը եղած է, պէտք է բաժնուի նաեւ միւս Եկեղեցիներու կողմէ, և անկեղծօրէն իմէ ընդունուին այս պայմանները, այն ատեն մենք պէտք չենք տեսներ նորէն կրկնելու Մովսէս Կաթողիկոսի խօսքը. «Քաւ լիցի ինձ ընդ գետն ազատ անցանելս, բայց պիտի կրկնեք միշտ, ինչպէս մեր նախահայրերը, թալս աւանդութեան վրայ հաստատել կամ եւ ոչ խօսորիմք ի Գմանէ ո՛չ յաջ եւ ոչ յանձնալո»:

Տիրան Սրբեպոսը իր փառասիրական դիտաւորութիւնները համեմելով նաեւ դաւանաբանական ազոյ՝ թոյլ կուտայ ինքզինքին անպատասխանատու գիշողութեան մը, որ ուրացումն իսկ է մեր անցեալին, մեր արեւան, մեր նախնաց և մեր կոչումին: Տիրան Սրբեպոս իր այս արարքով, չափազանցութիւն պիտի չըլլայ ըսել, իր վրայ կը հրուիրէ Հայ Եկեղեցիի դարաւոր մաքառումներու և հաւատքի բողոքը, աւելին՝ տրինապատգամ անէծքը:

Յաջորդիւ պիտի մատնանշենք շարժառիթները իր այս բարեացակամ մտափոխութեան, ճշգրիտ կերպով գիտագծելու իր շահախնդիր, անպարկեշտ ու զանձ հոգին, որ այնքան տրտօրէն կը շփոթէ միջոցն ու նպատակը իրարու հետ, առանց մէկը միւսին ի նպատակ արժեքել գիտնալու սակայն:

Ե.

լիբանանահայոց Առաջնորդ Գեղշ. Տ. Խորեն Արքեպոս. Բարսեղյանի, Իրեն կ'ընկերաձայնի շողշ. Տ. Վարդան Վրդ. Տէմիրեան, շողշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բախտիկեան, Տիար Միտաք Ալիբեան և Տիար Խոսրով Շամեան:

— Նոյն օրը, նոյն առիթով Ս. Աթոռ ժամանեց շողշ. Տ. Մեհրապ Վրդ. Գրիգորեան, որպէս Ներկայացուցիչ Գեղշ. Տ. Խաչ Արքեպոս. Ալապուհեանի, իսկ յաջորդ առաւօտ, նոյն առիթով, Ս. Աթոռ ժամանեց շողշ. Տ. Գէորգ Վրդ. Կարպիսեան:

Արքայական Լորմարտակի ստացման յաջորդ օրերուն, հետեւեալ պաշտօնական անձնաւորութիւնները շնորհաւորութեան եկան Պատրիարքարան: —

Ել. 11 Օգոստ.ին, Յունաց Ս. Պատրիարքը՝ Ամեն. Տ. Պէնէտիքիոս, իր Միաբանութեան անդամներով:

Ել. 12 Օգոստ.ին, Երուսաղէմի Մաթթարը՝ Լաւոնի Պէյ Խալաֆ և Հին Քաղաքի Ոստիկանապետ Սաաբը Գէյ Նազիֆ:

Ել. 13 Օգոստ.ին, Երուսաղէմի և Ս. Տեղեաց Կառավարիչ Ն. Վահմ. Լաւոն էլ Քաթիպ, ընկերացութեամբ Բնդ. Ոստիկանապետ Իպրահիմ Գէյ Գրեշշանի և Հին Քաղաքի Ոստիկանապետ Սաաբը Գէյ Նազիֆ:

Կիր. 14 Օգոստ.ին, Ֆրանչիսկեանց Կիւսթօտի Փոխաւորը, իր Միաբանակից անդամներով:

Գլ. 23 Օգոստ.ին, Քաղաքիս Պապական Նոստրադէ՝ Մանս. Ժողէֆ Աէնտի:

ԶՆՈՒՆԱԿՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՐԿԱՆԱԿԱՆ

13 Օգոստոս, Երաթի երեկոյեան ժամերգութենէն ետք. Ս. Յակոբեանց Մայր Տաճարին մէջ կատարուեցաւ Սարկաւազական կոչման արարողութիւնը Ս. Աթոռոյ ժառանգ. Վարժարանի բարձրագոյն կարգի 5 սաներուն, նախազանգութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք շողշ. Տ. Պատրիարք Զորի:

Յաջորդ օրը, ի ժամ Ս. Պատարագի, հինգն ալ ձեռնադրուեցան Առաջ Սարկաւազ, Ամեն. Ս. Պատրիարք շողշ. Տ. Խորենապետի շողշ. Տ. Գրիգոր Վրդ. Գարեգեան: Որոտարաւ էր պաշտեանը հինգն ալ ձեռնադրել, կարմիր քաղկաւաքներ իրենց թեւերուն, ժողովուրդին կը դառնային ձեռամբարձ: Նորընձաները անիմպայէս սկսան սպասարկել Ս. Խորենապետին:

Ստորեկ կուտանք իրենց ամբողջ կենսագրականները. —

Յարութիւն Սրկ. Իգնատիոսեան ձեռն է Գէլլուս, 1939ին: Նախնական կրթութիւնը ստացած է տեղւոյն Արքեպոս Աղզ. Վարժարանին մէջ, որուն վեցամեայ ընթացքը աւարտելէ ետք մտած է Անթիլիասի Դպրեվանքը որպէս ժառանգաւոր սան: 1958ին, աւարտելէ ետք Դպրեվանք

քին երեք գաւառներէն, Կուդայ Երուսաղէմ և Կալակերտի Ս. Աթոռոյ ժառանգ. Վարժարանին,

Յակոբ Սրկ. Պատուհեան ձեռն է Լաւէլ, 1912ին: Նախակրթութիւնը ստացած է տեղւոյն Լայկազեան և Կիւպլեհեան աղայային վարժարաններուն մէջ, 1955ին ընդունուած է Ս. Աթոռոյ ժառանգաւորաց Վարժարանը:

Արամ Սրկ. Գաղամեան ձեռն է Գէլլուս, 1942ին: Նախակրթութիւնը առած է տեղւոյն Երուսաղէմի Թէքեան աղայային վարժարան. ներսէն մէջ, 1955ին եկած է Երուսաղէմ և ընդունուած Ս. Աթոռոյ ժառանգ. Վարժարանը: Աւարտելէ ետք Վարժարանի Գ. դասարանը, կը մեկնի Կիւրդոն, ու կը հետեի Մէլքոնեան կրթ. Լատաւարութեան Թ. դասարանի գաւառացիներուն, 1960 Յունիսին կը վերադառնայ Ս. Աթոռ:

Պարոտ Սրկ. Աղայեան ձեռն է Լաւէլ, 1940ին: Նախնական կրթութիւնը ստացած է տեղ՝ Գեղարմիկ և ապա Սահակեան աղզ. վարժարաններուն մէջ, և այս վերջնային ընթացքը աւարտելէ ետք, 1956ին, Կուդայ Երուսաղէմ և Կալակերտի Ս. Աթոռոյ ժառանգ. Վարժարանին,

Կալմակ Սրկ. Մանեհեան ձեռն է Դաւա-կոս, 1942ին: Փաք տարիքին, ձեռքբերել հետ փոխադրուած է Գէլլուս, ուր Արքեպոս Աղզայային Վարժարանի իննամեայ ընթացքը աւարտելէ ետք յաճախած է Յովակիմեան-Մանեհեան Երկր. Վարժարանը: 1957ին Երուսաղէմ գաւառով, աշակերտած է Ս. Աթոռոյ ժառանգաւորաց Վարժարանին:

Հինգն ալ յառաջիկայ դպրոցական տարիները շատին պիտի հետեին Ս. Աթոռոյ ընծայարանի գաւառացիներուն:

ԵՆՈՐՀԱԿԱԼ ԻՔ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Ֆելդոյնէ, Տիար Գրիգոր Մարաճեան, ձեռագիր Քաղաքացի մը, Զմիւռնացի Գեղոյ Արեպիսկոպոսի, օրինակած 1863ին, ձեռամբ և ի վայելում Տիգրանեանցի Բարդուղիմեան Կարապէ վարդապետի, և յետ մամակի դարձած սեփականութիւն Այնթապի Տ. Մովսէս Առաջ Քանանայ ժակոյեանի:

Տեսուչ Զեաւգրասան Ս. Աթոռ

ՆՈՐԱՐ ԵՐՍ.

Ստորագրեալներս, նկատի ունենալով Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ ներկայ պառակտեալ անմիջիմառ վիճակը և նկատի ունենալով Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետ Տ. Յ. Վազգէն Ա. Վ. վերջին թիւ 171 սրբատառ Կոնդակը, որոնք մէջ Վեհափառ Հայրապետը բռնէ բազմանք մը կը յայտնէր վերահաստատելու մեր դարաւոր Եկեղեցիին խախտած ներքին աւ դորրութիւնը, անհատապէս՝ որոշեցինք երթալ Անթիլիաս, Լիբանան, անձնական տեսակցութիւններ աւնենալու համար տեղւոյն վրայ՝ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Աթոռին Միաբանութեան անդամներուն, տեղւոյն Հայ Կուսակցութիւններու ներկայացուցիչներուն և ծանօթ ազգայիններուն հետ, սառուգելու համար թէ ի՞նչ կարելիութիւններ կային բազմացուած միութիւնը և համերաշխութիւնը վերահաստատելու համար մեր Եկեղեցիէն ներս:

Արեւմտեան, մեր Պէյրութ տալիս թիւ 1-ին գլխաւոր և միակ նպատակն այս էր, անպաշտօն հանգումանքով և զուտ մեր անհատական նախածինութեամբ:

Դուրս Դին հասանք Լիբանան:

Ի մերոյ 12 օր մնացինք Պէյրութ: Մեր բովանդակ ժամանակը յատկացուցինք բազմաթիւ տեսակցութիւններու: Մեր տեսակցութիւններս բնիկացիքն, անդրադարձանք այն բոլոր կէտերուն շուրջ, որոնք տարակարծութիւններու աղբիւրը կը հանդիսանային: Լուսարանցիքն ըստ կարելւոյն և, լուսարանուեցանք ու մեր վերջնական եզրակացութիւնն այն եղաւ, թէ՛ տակաւին միութեան և համերաշխութեան գաղափարը հարկ եղածին չափ չէ հասունցած:

Կիլիկիան Աթոռին իշխանութեանց կողմէ մեզի բնծայուեցաւ ամէն յարգանք և գիւրում թիւն, որ մասնաւոր գոհունակութեամբ կը յիշենք:

Պէտք է ըսենք, թէ ստորագրեալներս յուսախար վերադարձանք մեր անպաշտօն առաքելութենէն: Մեզի այնպէս կը թուէր, թէ մեր դարաւոր ու պատուական Եկեղեցւոյ բարեքին համար զոհողութիւններ բնիկ աւազակներու հետ ոգին տակաւին կը պակսի մասնց մօտ, որոնք հիմնականէն աւելի այլ մտահոգութիւններով կ'առաջնորդուին:

Ստորագրեալներս խորապէս համոզուած ենք, որ մեր գաղութներու ներկայ վիճակը կրնայ խաղաղիլ և իր բնական կացութեան վերադառնալ, եթէ օր առաջ լուծուած մը գտնէ չայց. Առաքելական Եկեղեցւոյ տաղանալը: Մեր կարծիքով, այդ տաղանալին պատճառները անլուծելի չեն: Բազմալի է որ այդ լուծումը օր առաջ իրականանայ, սուրբութիւն պտտանալով համայն հայութեան և վերադարձնելով հայ կեանքին մէջ սիրոյ և համերաշխութեան ոգին, յօգուտ մեր բարբիւր և մեր ազգային և կրօնական հաստատութիւններուն:

Իրեւ վերջին նկատողութիւն, ցաւով կ'ուզենք նշել իսկ, որ զուտ կրօնական հարցի մը լուծումը այսօր ենթարկուած է քաղաքական մտայնութիւններու ազդեցութեան, որ իր տեղը ունենալու չէ Եկեղեցական գործերու մէջ:

ՀԱՅԳ ԳԱՎՈՒԾԵԱՆ

ՋՈՐ. ՍԱՐԳԻՍ Ս. ՋՈՐԴՆԱՐԵԱՆ

ՏԱՏԱՌԻ ՏԱՏԱՌԵԱՆ

Նիւ Եօք, Ն. Ե. . Յուլիս 29, 1960

تصديرا - بطريكة الارمن الارثوذكس المزمع والمحرر السورل - صاحب النياق الاسقف باكازون أبراهيان

المدد ٩

تطبع في مطبعة دير الارمن - القنس

سبتمبر ١٩٦٠

Proprietor - His Beatitude the Armenian Patriarch of Jerusalem. Armenian Patriarchate, Jerusalem.

Editor - Bishop Haigazoun Abrahamian. Armenian Convent, Jerusalem.

Printed by the Armenian Convent Printing Press, Jerusalem.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱԻՐԱԳԻՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Կեդրոնական Վարչական Ժողովը պատիւ ունի հրաւիրելու Միութեան բոլոր իրաւասու անդամները ներկայ գտնուել 47րդ Ընդհանուր ժողովին, որ պիտի գումարուի Շաբաթ օր, 19 Նոյեմբեր 1960, առաւօտեան ժամը 9.30ին, Միութեան Կեդրոնական Գրասենեակին մէջ, 250 Ֆիֆթ Էյրնիւ, Նիւ Եորք, Ն. Ե.:

Եթէ Երիտասարդ մեծամասնութիւն մը ներկայ չըլլայ վերոյիշեալ թուականին, այն ծաւաւցումը պիտի նկատուի իբրեւ երկրորդ հրաւեր Ընդհանուր ժողովի, որ պիտի գումարուի Շաբաթ և Կիրակի, 3 և 4 Դեկտեմբեր 1960, առաւօտեան ժամը 9.30ին, Հոթէլ Ռուզվելթի մէջ, Մէտիսըն Էյրնիւ և 45րդ փողոց, Նիւ Եորք, Ն. Ե.:

Բոլոր իրաւասու անդամները որ ներկայ պիտի ըլլան այս ժողովին, օրինական մի և մասնութիւն պիտի կազմեն:

Օ Ր Ա Կ Ա Ր Գ

1. Ընդհանուր Տեղեկագիր 1959 Յարեջցանի:
2. Ընդհանուր Հաշուետուարիւն 1959 Յարեջցանի:
3. Ընթերցարանի Կեդր. Վարչ. Ժողովի՝ իրենց պաշտօնավարութեան շրջանը աւարած անգամներու տեղ:
4. Առաջարկներ եւ թելադրութիւններ:
5. Ուղերձներ:

Ի դիմաց Կեդր. Վարչ. Ժողովի

Անեմաղպիւր Անեմաղպէս
Մ. Մ. ՅՈՎԱԷՓԵԱՆ, Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Նիւ Եորք, 25 Օգոստոս 1960

«ԱՍԻՆ»-ի ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱՎԱՍՏԱՆԸ
ԵՆՈՐՀԱՅԱՆՈՒԹԵԱՄԲ ՍՏԱՑԱԾ ԵՆ ՀԵՏԵՒԵԱՆ,
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Տ. Ժիրայր Արզ. Թաշճեան կը նուիրէ. —

[pp. 55 + 55.]

ա) THE MODERN GUIDE TO SPELLING Book 1 & 2 — H. Basford. Birmingham,

բ) JESUS CHRIST, DIEU FAIT HOMME — H. Holstein & A. Boulangé. Paris, 1949, pp. 155. [1958.]

գ) JORDAN — The Holy Land. Jerusalem, Published by the Jordan Tourist Dept.,

դ) HISTOIRE DE FRANCE (Cours préparatoire) — H. Guillemaine & L'Abbé Le Ster. Paris, 1949. [pp. 63.]

ե) ABC OF CYPRUS — An easy guide. Published by Mangoian Bros., Cyprus,

CARAVAN FROM ARARAT — A novel by James P. Terzian. Philadelphia, 1959, pp. 239.

PEACEFUL CO-EXISTENCE — Published by the American Committee for Liberation.

New York, 1960, pp. 17.

THE FIRST GONTAG OF HIS HOLINESS VAZKEN I — (English and Armenian). Published by the Diocese of the Armenian Church of California. 1956, pp. 16.

SUR LE CHEMIN DE LA LIBERATION — H. Stéphan Ct. Bienpetit (offert par lui). Paris, pp. 212.

ANNEXE DE MON LIVRE «SUR LE CHEMIN DE LA LIBERATION» — H. Stéphan Ct. Bienpetit (offert par lui). Paris, pp. 48.

LE CHANT DU PAIN — Daniel Varoujan. Traduit de l'Arménien par Vahé Godel. Paris, 1959, pp. 68.

PRIMER KARACIGER KANSERLERI VE BUNLARIN SIROZ'LARLA ILGISI — Dr. Vart Shigaher (donor). Istanbul, 1959, pp. 68.